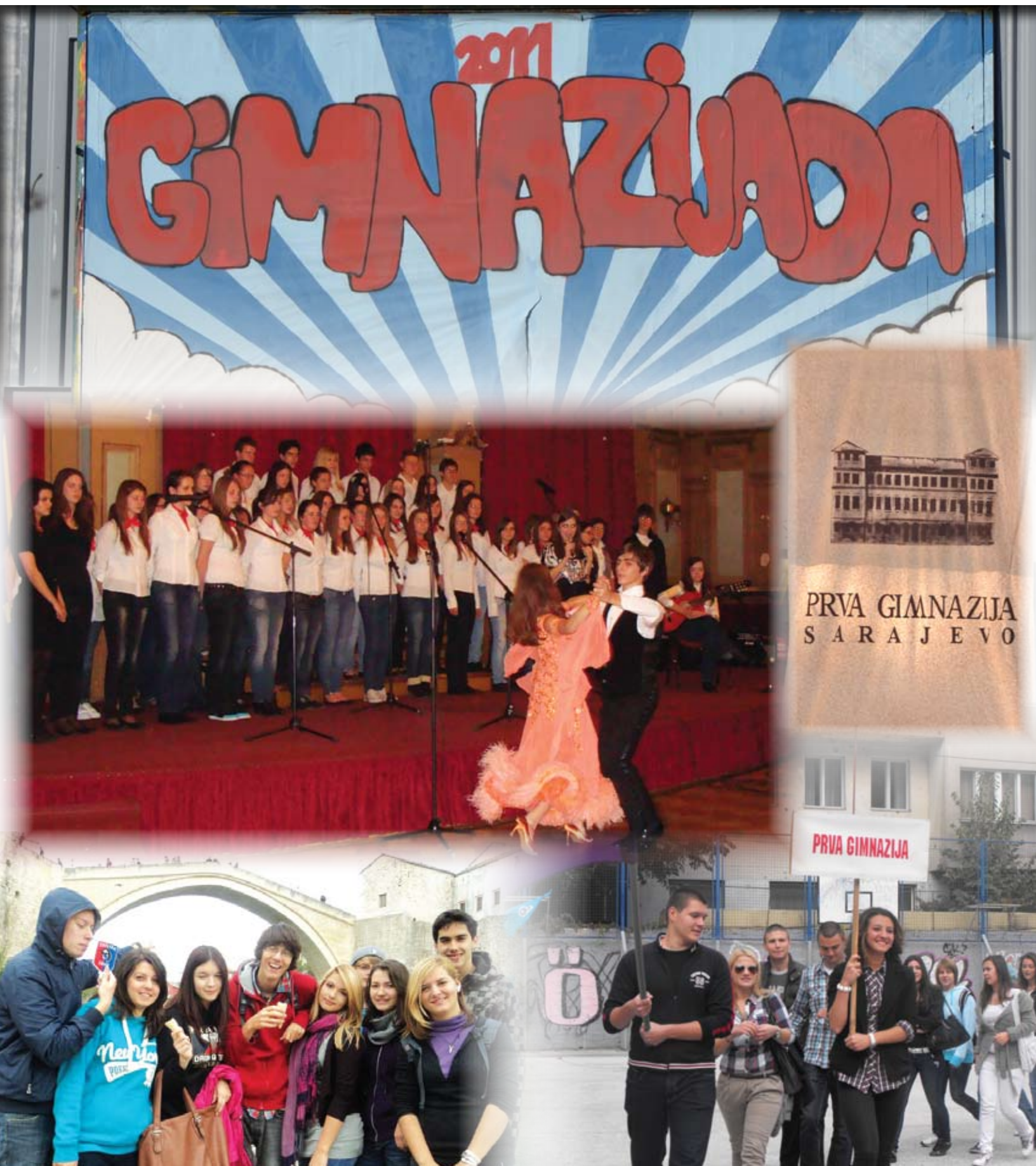

novi

POLET

List učenika Prve gimnazije

broj 42

SADRŽAJ

3	Uvodnik
4	Ekskurzija...
7	O Gimnazijadi...igra, zabava, druženje
18	Posjete
20	Takmičenja...
22	Učešća...
26	Ivo Andrić - Jubileji
46	Učenički radovi - Literarni kutak
54	Neverbalna komunikacija

IMPRESUM

Novi Polet 42

IZDAVAČ: Prva gimnazija

Adresa: Gimnazijska 3

Tel: 033/203-567

Glavne i odgovorne urednice: Saša Jovljević, Ena Hasković i Aida Begić

Novinarska ekipa: Berina Čoko, Marizela Avdić, Irma Omeragić, Merjem Selimbegović, Adna Džuh, Amina Zalihić, Lamija Hukić, Sadžida Hadžić, Admir Omeragić

Ostali saradnici: Sabaheta Hadžiavdic i Sekcija primijenjene psihologije

Stručni konsultatnt: Elma Dulić, Merima Slinić

Dizajn i tehnička priprema: Elma Turić

List učenika Prve gimnazije u Sarajevu pod nazivom NOVI POLET upisan je u registar medija u Ministarstvu obrazovanja, nauke i informisanja Kantona Sarajeva, pod brojem NKM 5/99, dana 22.02.1999. godine.

Prvog septembra je počela još jedna školska godina. Za mene i moju generaciju, nadamo se, posljednja godina u okviru srednjoškolskog obrazovanja. Polazemo nade u to da ćemo svi, bez problema, izvršiti naše maturantske obaveze, ispraviti ocjene i u maju se oprostiti od Stare dame.

Prvo septembarsko zvono je za sedam stotina učenika Prve gimnazije označilo i početak radnih obaveza. Vratiti se u školu nakon tri mjeseca ljenčarenja zaista nije lako, ali što se mora, mora se. Mnogi su tek napravili prve, nesigurne korake Prvom gimnazijom, dok su drugi već upoznati sa Starom damom, sigurno koračali, tih prvih dana septembra.

Mjesec septembar je nama, maturantima (jako volim upotrebljavati ovaj naziv, zvuči ozbiljno, ma koliko mi bili neozbiljni :)) prošao u znaku ekskurzije. Tih devet dana će nam, zahvaljujući odličnoj generaciji, ali i odličnim profesorima, zauvijek ostati u sjećanju. Više nije bitno ko se izgubio u Barceloni, niti ko je zakasnio na vaporeto u Veneciji, pamte se samo lijepe i zabavne stvari, kojih je na ekskurziji bilo mnogo.

Dok su se neki vrijedno odmarali u Španiji, drugi su vrijedno skupljali prve ocjene, prve opravdane i prve neopravdane časove u Sarajevu.

Gimnazijada je dio prvogimnazijske tradicije, koja ni ove godine nije prekinuta. Koji su sportovi bili zastupljeni, koje škole bile najbolje, kako su tekle pripreme i koji su planovi za budućnost saznajte na stranicama ovog broja Poleta.

Tim predanih novinara i informatičara, na čelu sa urednicama Sašom Jovljević i Enom Hasković, te profesoricama Merimom Vilić-Kurtović i Elmom Dulić, proveli su sedam iscrpljujućih dana izvještavajući o različitim sportskim događajima.

No, Gimnazijada nije jedini događaj koji je obilježio prvo polugodište. Tu su posjete iz Njemačke i Slovenije, takmičenja u kojima smo učestvovali i osvajali nagrade, događaji u kojima smo učestvovali kako bismo pokazali svoju humanost i uh, umalo da zaboravim dvostruki jubilej našeg nobelovca. Prošlo je čak stooo godina otkako je objavio prvu pjesmu. Neki naši učenici su ove godine također prvi put objavili pjesmu. Jeste li znali da smo i ove godine osvojili čak tri nagrade na kokursu za izbor najbolje pjesme, eseja i proze. Zašto smo tako dobri u tome? Saznajte! Na stranicama Poleta možete pročitati i najuspješnije literarne radove naših učenika koji svake godine osvajaju nove nagrade za svoj jezički izraz.

Ne budite tužni, još nije kraj. Pitate se, sigurno, kako znam da ste tužni. Vaš izraz lica mi je otkrio da se nešto dešava, ja samo nagađam šta je to. Jeste li vi vješti u čitanju onog neizrečenog? A, voljeli biste biti dobri u tome. Ostanite onda uz Polet sve do posljednjih stranica jer tu vas čeka članak o neverbalnoj komunikaciji koji je za vas pripremila Sekcija primijenjene psihologije.

Uživajte!
Saša Jovljević IVA

Najljepša ekskurzija u posljednih 10 godina

Svima je već svima poznato da školska godina maturantima završava malo ranije nego ostalim učenicima, ali samo oni koji su završili četvrti razred srednje škole znaju da naša, posljednja srednjoškolska godina počinje malo kasnije nego drugim učenicima.

Kažem počinje malo kasnije jer niko od nas, maturanata, u nastavnu godinu ne računa i ono vrijeme koje smo proveli u školskim klupama brojeći dane do ekskurzije, pjevajući "All day, all night", cijeli dan i cijelu noć :). Naši mudri profesori su znali za ovu činjenicu tako da i nisu pokušavali iz našeg pamćenja dozvati nastavke za pasiv perfekta niti bilo kakve matematičke formule. I oni su sa nama odbrojavali posljednje dane prije ekskurzije, koji su se tada činili beskonačno dugi.

Nakon što smo napokon prikupili sve potrebne papire, potvrde, uvjerenja, potpise, nakon što smo otišli u goste u ovoj i široj porodici u misiji prikupljanja što više džeparca, stigao je i taj 17. septembar. Za mnoge je ovo bila još jedna obična subota, no za maturante Prve sarajevske gimnazije, ovaj datum će zauvijek biti zapamćen kao dan kada smo se

zajedno sa našim profesorima i vodičima puta otisnuli u odiseju zvanu Ekskurzija.

Sedamnaestog smo svi osvježili naše statuse na Facebook-u, spakovali kofer, pozdravili se sa mamama, tatama, braćama i sestrama, prijateljima, širom porodicom, kućnim ljubimcima, djevojkama i mladićima (kako ko ali to su za ovaj časopis nebitni detalji) i utrčali svako u svoj autobus.

Te noći smo prelazili granice tako lako i tako brzo da uopće nismo osjetili nikakav umor. Ples, pjesma i smijeh je ispunjavao svaki dio autobusa. Tu noć su samo rijetki spavali. Za nas ostale je pogled na buđenje sunca u Italiji bila nagrada za neprospavanu noć.

Tog dana smo vidjeli predivnu Veneciju. Imali smo privilegiju da šetamo njenim ulicama i da uživamo u njenom gostoprimstvu. Naravno ni kupovina venecijanskih maski nije izostala. Kiša nas je natjerala da potražimo sklonište u malom makedonskom kafiću nekoliko ulica udaljenom od našeg hotela, čiji smo postali najvjerniji gosti. Ples, pjesma, muzika zabava i večera koja je svima definitivno ostala u pamćenju su obilježili početak ekskurzije.

Narednog jutra smo se pozdravili sa hotelom u Veneciji i krenuli u posjetu Veroni. Nakon što smo zapisali imena na zidu Julijine kuće i slikali se, nastavili smo put ka Španiji kroz predivnu Francusku.

Prvo odredište u Španiji bio je Muzej Salvadora Dalija. Predivno mjesto koje bi svi trebali posjetiti. Nakon uživanja u Dalijevim remek djelima, uputili smo se ka našem hotelu u malom turističkom mjestu Lloret de Mar.

Nije bilo previše vremena za raspakivanje, sve što nam je trebalo iz naših kofera je kupaći kostim i peškir i bili smo spremni za uživanje u španskom suncu.

Te noći smo svi uživali plešući u disku i nastavljajući zabavu u sobama do dugo u noć. Samo su oni najhrabriji narednog

jutra ošli u restoran hotela na doručak.

Posjeta Marineland-u nas je sve okrijepila i spremila za nove provode u Španiji. Siesta za vrijeme koje smo se svi prepustili zvucima španske muzike nas je natjerala da fascinirano pratimo svaki pokret igrača.

Disko, ples, smijeh, nove ljubavi i ove noći smo uživali i radovali smo se posjeti Barceloni, Nou Camp-u i neizbježnoj ludoj kupovini. Barcelona nas je sve ostavila bez daha, a spektakl magičnih fontana je neke ostavio mokrima do kože (savjet za generacije koje će u budućnosti biti dio ovog spektakla, definitivno NIJE dobra ideja da sjedite između dvije male fontane, iznenadit će vas kada najmanje očekujete).

Narednog popodneva smo se oprostili od Španije i krenuli natrag ka Italiji. Na tom putu smo se zaustavili u Nici, Canesu i Monte Carlu. Na našu žalost nismo se dugo mogli zadržavati u tim gradovima, no za vrijeme tog kratkog vremenskog perioda čule su se i čvrste odluke nekih maturanata da će u budućnosti zasigurno živjeti u nekom od ovih gradova.

Ujutro smo stigli natrag u Italiju. Cijeli dan smo proveli u dodatnom razgledanju Lido di Jesol-a, malog gradića koji će, sigurna sam, u srcima svih ljudi iz generacije uvijek imati posebno mjesto. Posljednja ekskurzijska noć bila je rezervisana za oproštaj na plaži. Uz pjesmu i smijeh neki su na plaži dočekali i jutro, dok su drugi zabavu nastavili u hotelu.

Narednog dana teška srca, ali sa osmijesima na licima napustili smo Italiju i krenuli nazad put naše domovine. U autobusu smo se uz prigodne poklone zahvalili našim vodičima.

Svi gradovi koje smo vidjeli, ljudi koje smo upoznali, građevine ispred kojih smo se slikali, muzika koju smo slušali, pašeta koju smo jeli i na koju je bez sumnje mirisao cijeli autobus, sve su to samo mali djelići avanture koju smo doživjeli sa našim profesorima. Na koncu nije više ni bitno ko je zakasnio na Vaporeto u Veneciji, ili se pod misterioznim okolnostima izgubio u Španiji. Samo je bitno da smo se odlično zabavili i da u sjećanju imamo trenutke kojima se uvijek možemo vratiti kada nas život počne gnjaviti pravim problemima.

Hvala Vam, dragi naši profesori, što ste sa mnogo ljubavi pveli našu generaciju na ovo nezaboravno putovanje.

Generaciju, nadam se da ćemo uskoro zajedno biti učesnici neke nove odiseje.

GIMNAZIJADA 2011

Preko 500 sarajevskih gimnazijalaca na otvaranju sportskog takmičenja Gimnazijada 2011

Dana 20.10.2011. godine, na školskom dvorištu Prve gimnazije, popularnom Metalcu, otvorena je jedanaesta po redu sportska manifestacija, koja nosi naziv Gimnazijada 2011.

Svečana manifestacija otvorenja ovogodišnje Gimnazijade počela je u 12 časova, pred preko 500 učesnika - sarajevskih gimnazijalaca i profesora.

Domaćini su ove, kao i svih prethodnih godina, svoje goste počastili spektakularnim programom, čiji je konac označio i zvaničan početak ovogodišnje Gimnazijade. Tradicionalna prozivka svih škola učesnica te njihov ponosni marš nije izostao ni ove godine.

Svaka škola je u pravom sportskom duhu ispraćena gromoglasnim aplauzom. Prisutnim zvanicama se obratila direktorica Prve gimnazije, profesorica Jasmina Hadžimurtezić, te je sve prisutne podsjetila na važnost ove manifestacije, čija je tradicija zbog finansijskih poteškoća u nekoliko prethodnih godina lako mogla biti prekinuta. No, zahvaljujući velikoj želji i istrajnosti domaćina, Prva gimnazija je i ove godine uspjela otvoriti svoja vrata svim gimnazijalcima željnim sportskog nadmetanja.

Nakon tradicionalnog marša te obraćanja direktorice, bilo je vrijeme za podizanje olimpijske zastave na jarbol. Čast je ove godine pripala učeniku trećeg

razreda Prve gimnazije Eldinu Omeroviću, koji je prošle godine na Olimpijskim igrama osvojio bronzanu medalju u džudou. Zvuci bosanskohercegovačke himne pratili su podizanje olimpijske zastave.

Publiku su u narednim minutama zabavljali predstavnici Muzičke sekcije Prve gimnazije. Izvedba numere iz mjuzikla New York, sve prisutne je ostavila bez daha. Nakon Merime Omerović i njenih plesačica, na scenu je stupila Amina Ramić učenica drugog razreda te pokazala da među gimnazijalcima ima itekako dobrih pjevača. Sadžida Hadžić i Naida Džinović su sve prisutne očarale ljepotom i raskošem svojih glasova.

Ponovni marš predstavnika svih srednjih škola označio je i početak šestodnevne manifestacije u okviru koje će učenici devet sarajevskih gimnazija, te MSS »Enver Pozderović« iz Goražda odmjeriti snage u dvije sportske discipline, košarci (djevojke i mladići) i stolnom tenisu (djevojke i mladići).

Novinarka: Saša Jovljević, IVA

Profesorica Vasvija Ibrahimkadić

»Smatram da Gimnazijada mora opstati jer ima veliki značaj kako za učenike tako i za profesore. Prva gimnazija bi morala nastaviti tu tradiciju uprkos mnogim problemima koji su se ispriječili kao što je ove godine kulminiralo nekim finansijskim problemima tako da se učenici takmiče samo u dvije discipline. Međutim to nije ni bitno, bitno je da se učenici sretnu i pokažu na sportskom planu i da se nadmeću u nekoj fer borbi i da pobijedi najbolji. Ne sumnjam u njen kontinuitet jer ima viši cilj, tj. zbližavanje mladih ljudi generalno. Ja lično na Gimnazijadi uvijek osjetim neko zadovoljstvo i nadam se da će se ova tradicija nastaviti.«

Profesor Kenan Novalija

»Gimnazijada je jedna divna manifestacija, to se vidi i za vrijeme manifestacija otvaranja i zatvaranja i za vrijeme sportskih takmičenja. To je doživljaj za sve gimnazijalce koji učestvuju na bilo koji način. Prije svega, to je prilika da se gimnazijalci iz cijelog grada upoznaju i druže. To je za mene najljepša manifestacija mladih u gradu. Bilo bi lijepo kada bismo u budućnosti imali mogućnost da im obezbjedimo više sportskih aktivnosti. Ove godine smo, nažalost, sami morali finansirati Gimnazijadu i to je rezultiralo redukcijom jednog dijela manifestacije, ali se nadamo da ćemo u budućnosti opet imati finansijsku podršku grada Sarajeva koji se do sada pojavljivao kao glavni donator Gimnazijade.«

Merjem Selimbegović, IIIa

Prof. Faruk Bešlić

Profesor sporta Prve gimnazije Faruk Bešlić rekao nam je nešto o ovogodišnjoj Gimnazijadi i dao jedan rezime svih dešavanja koja treba da se održe.

Gimnazijada kao projekat sa tradicijom koju svi žele očuvati

»Gimnazijada se organizuje već 11 godina. Prvih 9 godina bila je finansirana od strane grada Sarajeva, dok posljednje dvije Gimnazijade nisu podržane finansijski.

Zbog tradicije, profesori i učenici Prve gimnazije, odlučili su organizovati ovogodišnju Gimnazijadu svojim sredstvima.

Ova Gimnazijada je prikazana kao projekat borbe protiv maloljetničke delikvencije i protiv zloupotrebe opojnih sredstava. Samo ovakvim manifestacijama možemo omogućiti i dozvoliti učenicima da se kreativno izraze (školske sekcije, sportovi, umjetničke radionice i sl.). Na ovaj način učenici nisu na ulici i nisu izloženi problemima.«

Skromnost „Gimnazijade 2011“

»Ove godine organizovana su samo dva sporta – košarka i stolni tenis u 4 kategorije. Ovogodišnji broj učesnika je 540, a biti će organizovano oko 50 sati sportskog programa.

Nadamo se da će Gimnazijada proteći u najboljem redu.«

Spremnost angažovanja grada na ovakvim sportskim manifestacijama

»Možemo primijetiti da dugi niz godina političari nemaju vremena da prisustvuju i druže se sa mladima. Da to nije tako bilo bi i ministara i premijera i oko 2000 prisutnih bilo bi danas na Metalcu i svojim prisustvom mogli su uveličati ovaj događaj i prenijeti poruku mladima. Ako im nije stalo do njih i ako nemaju vremena za njih, za šta onda imaju?«

Admir Omeragić IIe

Berina Čoko IIIe

Prof. Dževad Fazlić

Prof. Dževad Fazlić je bio učenik Prve gimnazije i predavao je sport u našoj gimnaziji. Zapamtit ćemo ga kao autora svih Gimnazijada na nivou države BiH, ali i bivše Jugoslavije. U svoje slobodno vrijeme bavi se pribilježkama i pričajući s njim kao da čitam te bilješke i nije teško dobiti sliku te prošlosti i svih sportskih aktivnosti u to vrijeme.

S optimizmom se prisjećao svih dešavanja u prošlosti i samo sa lijepim riječima govori o Gimnazijadi.

»Posvetio sam djeci svaki dio dana, godine i oni su mi to znali vratiti« bile su riječi ovog profesora na samom početku.

»Značaj sporta u to vrijeme svima jebio jasan. Nije bilo dana da se neko takmičenje ne održi.

Održavana su takmičenja u rukometu, odbojci, košarci i

drugim sportovima a sportaši iz cijele države su voljeli doći na ta dešavanja.

Iz Prve gimnazije izašlo je mnogo sportista – Voša Tanjević, Maše Užićanin i drugi, kao i pet košarkašica koje su bile u reprezentaciji Jugoslavije.«

Na kraju je rekao da se djeci mora dati šansa jer iz vlastitog iskustva zna da je sve moguće i da su učenici zainteresovani za sport.

Avdija Serdarević, direktor Srednje ekonomske škole u Sarajevu

I direktor Avdija Serdarević je započeo razgovor lijepom riječima govoreći da je Gimnazijada jedan lijep običaj koji treba nastaviti.

»Skromnost ovogodišnje Gimnazijade da se primijetiti, ali treba je podržavati više.

Potrebno je animirati ministre da izdvoje sredstva jer je ovo dobro uloženi novac. I učenici mogu da se aktiviraju. Obilazak raznih firmi, koje bi nas podržale finansijski je jedan od načina kako da se sakupe sredstva. Mogućnosti postoje.

Na nivou Vijeća učenika treba se koordinirati sa školom i biti aktivniji u medijima. Potrebno je uključiti i roditelje jer i oni dosta mogu pomoći. Ako se sve počne na vrijeme, moguće je doći do željenog cilja.«

Berina Čoko, IIIe

Stolni tenis – djevojke

Djevojke iz Gimnazije Obala prvakinja u kategoriji stolnog tenisa

Prvog dana Gimnazijade, nakon svečanog otvaranja, otpočelo je takmičenje u stolnom tenisu za djevojke. Već nakon prvog meča u kojem je igrala Gimnazija Obala, sudija Feđa Jašarević nam je otkrio da je očekuje u finalu. Takmičenje je bilo uzbudljivo, sve ekipe su imale podršku svojih profesora i navijača. Drugi dan su se izdvojile ekipe koje su prošle u finalnu grupu: Druga gimnazija, Gimnazija Obala i Peta gimnazija.

Prvi meč finalne grupe odigrao se između Pete gimnazije i Gimnazije Obala u kojem je pobjedu odnijela Gimnazija Obala. Petu gimnaziju je očekivao meč sa Drugom gimnazijom koji je odlučivao drugo i treće mjesto.

Meč između Pete i Druge gimnazije održan je nakon kraćeg zagrijavanja. Igra je bila vrlo neizvjesna te je pobjednika odlučio dubl završen rezultatom 3:2, u kojem je presudilo znanje i iskustvo Dženite Salihović iz Druge gimnazije. Vidno razočarane djevojke iz Pete gimnazije Ajla Kovač i Hannah Boydell morale su se zadovoljiti trećim mjestom. Dobrom igrom Druga gimnazija se plasirala u finale sa Gimnazijom Obala, koje se održalo istog dana.

Finale je završeno u 12:30 sati očekivanom pobjedom Gimnazije Obala rezultatom 3:1. Meč je praćen ovacijama navijača obje ekipe. Nešto prije meča Emina Hadžiahmetović iz Gimnazije Obala je izjavila da očekuje pobjedu. Dženita Salihović i Emira Saho iz Druge gimnazije željele su prvo, ali nisu ni nezadovoljne osvojenim drugim mjestom.

Inače, prema utiscima sudije i gledalaca, najuspješniji igrač takmičenja u ženskom stolnom tenisu je Emina Hadžiahmetović koja je svoju ekipu dovela do pobjede ne izgubivši niti jedan set. Inače Emina je seniorski šampion naše zemlje u pojedinačnoj konkurenciji, ali i u konkurenciji parova. Osim naslova u seniorskoj, ima i šampionski pehar u juniorskoj konkurenciji. Na kraju nam preostaje da pobjednicama, ali i svim ostalim učesnicama, čestitamo i zaželimo im još mnogo uspjeha.

Ena Hasković, Ilf

Stolni tenis-momci

Druga gimnazija osvaja prvo mjesto

Velika posjećenost mečeva u stolnom tenisu nije nas iznenadila zahvaljujući kvalitetnoj igri momaka u kategoriji stolnog tenisa. Takmičenje u stolnom tenisu za momke započelo je opušteno, prvog dana Gimnazijade. Tek nakon nekoliko završenih mečeva atmosfera je postala napeta te se pojavio veliki broj navijača iz različitih škola. Zbog toga je red redara Prve gimnazije bio neophodan.

U finalnu grupu ušle su ekipe Druge i Treće gimnazije te MSŠ Enver Pozderović iz Goražda. Trebamo naglasiti da je Druga gimnazija ušla u finalnu grupu bez ijednog izgubljenog seta. Nakon uigravanja članova tima krenula je utakmica između Druge i Treće gimnazije. Kemal Korjenić i Kenan Ahmić iz Treće gimnazije izgubili su rezultatom 2:3, ali ipak je njihov profesor bio zadovoljan kako su predstavili školu.

Drugi meč u finalnoj grupi odigrao se između Treće gimnazije i MSŠ iz Goražda. Momci iz Goražda Haris Silajdžić i Haris Bičo pobjeđuju i tako sebi osiguravaju mjesto u finalu. Bili su vidno sretni zbog toga. Haris Silajdžić je otvoreno rekao: „Drago mi je da nisam džaba došao iz Goražda. Još samo da pobijedimo u finalu.“

Finalni meč odigran je ubrzo. Profesori i navijači polagali su velike nade svako u tim svoje škole. Nešto prije meča profesor iz Goražda je izjavio da očekuje pobjedu svojih momaka za koje je ustvrdio da su kvalitetni. Ali, uvijek je neko bolji, pa tako i ovaj put. Nakon dugog i neizvjesnog meča Alija Ramezić i Irhad Bušatlić odnijeli su pobjedu i tako svojoj školi dodali pet bodova u ukupnom plasmanu. Irhad Bušatlić je prema mišljenju sudije i ostalih igrača najuspješniji igrač Gimnazijade 2011 u kategoriji stolni tenis muškarci.

To nas nije iznenadilo jer kako doznajemo Irhad ima veliki uspjeh iza sebe: zlatnu medalju na državnom takmičenju u kadetskoj kategoriji 2010. i 2011. godine. Važno je napomenuti da je Alija Ramezić kadetski prvak u 2009. Zaista moramo priznati da je Druga gimnazija imala igrače kojima je teško naći dobre protivnike.

Diplomu pobjednika primio je Irhad Bušatlić pa smo ga uhvatili na trenutak da nam da kratku izjavu: „Drago mi je da smo pobjednici u ovoj kategoriji. Za stolni tenis je potrebna koncentracija i brzina što po mom mišljenju Alija i ja posjedujemo. To nas čini dobrim timom.“

Upućujemo sve najljepše čestitke pobjednicima i iskreno se nadamo da će se ovako lijepa i sportska igra nastaviti i na predstojećim takmičenjima, posebno na Gimnazijadi 2012.

Ena Hasković, Ilf

Košarka djevojke

Prva utakmica ženske košarke na ovoj Gimnazijadi odigrana je 24. oktobra u 12:30 h u prostorijama KŠC-a, između Prve i Druge gimnazije. Pobjedu su sa izuzetno dobrom igrom, te stalnom dominacijom i veoma dobrom uigranošću odnijele košarkašice Druge gimnazije, rezultatom 33:17, i time se plasirale u dalje takmičenje. Naše djevojke su nažalost izgubile.... Više sreće drugi put...

Najubjedljiviju pobjedu, sa čak 35 poena razlike odnijele su košarkašice Pete gimnazije u utakmici protiv Četvrte gimnazije. Djevojke Pete gimnazije su pokazale svoju zavidnu formu, te protivničkim igračicama nisu dopustile pristup lopti. Konačni rezultat bio je 42:7.

Treća utakmica prvog kola ženske košarke odigrana je između KŠC-a i Gimnazije Obala. Tim KŠC-a se pokazao kao puno jači, protivnički tim do treće četvrtine nije imao niti jedan poen. Lako su izborili plasman u polufinale, rezultatom 33:8.

Ekipa Gimnazije Dobrinja se nije pojavila na utakmici, iz njima poznatih razloga, te se samim tim Treća gimnazija plasirala dalje. Prema pravilima, Treća gimnazija pobjeđuje rezultatom 20:0.

Sutradan, u sportskoj sali naših domaćina u 11 h je odigrana utakmica između Pete i Druge gimnazije. Utakmica je bila uzbudljiva i neizvjesna do samog kraja, ali su košarkašice Pete gimnazije bile ipak malo bolje, rezultatom 28:19 osigurale su učešće u finalu. Odmah nakon ovog susreta igrana je vrlo napeta utakmica između Prve bošnjačke i Treće gimnazije. Posljednje minute su bile minute sreće, presudne za Treću gimnaziju koja se rezultatom 19:12 plasirala u finale. Djevojkama Prve bošnjačke gimnazije želimo više sreće sljedeće godine.

26. oktobra odigrane su i finalne utakmice ženske košarke. Finalisti su bili KŠC, Peta i Treća gimnazija. Odigrane su tri utakmice, po principu „svako sa svakim“. Ekipa KŠC-a je pobijedila u utakmici protiv ekipe Pete gimnazije rezultatom 24:15. Košarkašice Pete gimnazije su pokazale odličnu igru tokom takmičenja, no to ipak nije bilo dovoljno za prvo mjesto. Treća gimnazija nije uspjela ostvariti niti jednu pobjedu, što je bilo dovoljno za treće mjesto.

Ovogodišnjem šampionu, ekipi KŠC-a čestitamo, a ostalima želimo uspješnije pripreme sljedeće godine.

Aida Begić IV d
Amina Zalihić IIIa

Košarka momci

Momci iz Prve gimnazije šampioni u ovoj kategoriji

Posljedni dan Gimnazijade 26.10.2011. obilježen je igranjem završnih utakmica u kategoriji košarke za muškarce. Prva utakmica finalne grupe igrala se između Treće i Prve gimnazije. Nermina Perviz, profesorica sporta u Prvoj gimnaziji, u toku ove utakmice izjavila je kako je trenutna postava košarkaškog tima najbolja do sada. Spomenula je da će se ovakva ekipa teško ponoviti u budućnosti. To je davalo nadu u ovoj neizvjesnoj utakmici u kojoj je Prva gimnazija pobijedila jednim bodom razlike.

Međutim, tek pobjedom u utakmici sa Trećom gimnazijom naš tim je osigurao borbu za prvo mjesto za koje se borila i Bošnjačka gimnazija. Nešto prije početka utakmice naš košarkaš Adi Zahiragić priznao je da očekuje tešku utakmicu jer njegovi suigrači već pokazuju prve znake umora zbog uzastopnog igranja utakmica.

Srećom, Adi nije dobro prognozirao, Prva gimnazija je vodila od samog početka i sve četvrtine su zvršene njenim vodstvom. Posljednji zvižduk označio je kraj utakmice, ali i pobjedu našeg tima rezultatom 25:23. Uprkos razočerenju igrači Bošnjačke gimnazije nastavljaju sa zagrijavanjem za utakmicu sa Trećom gimnazijom. To je bila borba za drugo mjesto. Jedan od igrača tima Bošnjačke gimnazije izjavio je: „Prva se više borila. Očekivao sam pobjedu, ali utakmica je bila teška.“

U svlačionici su naši momci sabirali utiske i analizirali greške. I za njih je utakmica bila teška, ali smatraju da su sami krivi za to jer su malo opušteno krenuli u igru, vjerovatno poneseni pobjedom iz prethodne utakmice. Svi članovi tima smatraju da je najbolji među njima Adi Zahiragić, ali on odlučno odbija prihvatiti se titule najzaslužnijeg za pobjedu i ističe veliku ulogu profesora Bešlića koji ih je pripremao, ali i davao dobre savjete sa klupe. Pa dobro, košarka je timski sport, to svi znamo, ali nismo znali da naši momci u tim za pobjedu uključuju i navijače koji su im bili velika podrška, a posebno izdvajaju najvatrenijeg igrača Berina Spahića.

Posljednja utakmica nije bila napeta jer je Treća od samog početka bila u velikoj prednosti, a pobijedila je rezultatom 33:21 i tako osvojila 2. mjesto, dok je treće mjesto ostalo Bošnjačkoj gimnaziji.

Na kraju nam ostaje da čestitamo svim ekipama na svakoj dobijenoj utakmici jer kako kaže naš košarkaš Denis Redžepagić: „Pobjeda je pobjeda, nije bitno kakva.“

Sadžida Hadžić i Lamija Huskić

Intervju sa Kasimom Baltom

(trener, Prva bošnjačka gimnazija)

Polet: Kakvi su Vaši utisci o Gimnazijadi?**Kasim:** Gimnazijada je malo slabije organizovana nego prethodnih godina, neki segmenti bi se trebali popraviti i dodati, ali u suštini nije bilo loše. Kao i većini igrača nije mi se svidjelo mjesto odigravanja utakmica i sendviči i sokovi bi mogli biti malo bolji :) Također, pohvalio bih sudije, te redare koji su dobro obavljali svoju dužnost. I naravno: vratite odbojku!**Polet:** Šta mislite o pobjednicima (košarka)? Da li je pobjeda zaslužena?**Kasim:** Pobjednici, uvijek Prva gimnazija, mogli bi nekad da puste malo i nas da pobijedimo ..hahaha .. šalim se. Ma nema šta bolji ste bili, zaslužen, svaka čast. Najbolji igrač kod pobjednika je bio Adi Zahiragić, pravo je lijepo i korektno odigrao. Ove godine ste lagano pobijedili, ali sljedeće godine mi ćemo se bolje pripremiti, budite spremni!**Polet:** Da li ste uložili mnogo truda u pripreme?**Kasim:** Nismo se baš pripremili kako smo željeli pošto nismo ni znali kad je tačno termin Gimnazijade (eto još jedna od kritika). Imali smo samo treninge u školi i to je to. Možda bi bilo dobro da smo više igrali prijateljskih utakmica da se bolje uigramo, ali većina igrača trenira u svojim klubovima pa nam i nije trebala neka priprema.

Intervju sa trenerom pobjedničke ekipe

Polet: Možete li nam reći utiske o ovogodišnjoj Gimnazijadi?**Faruk Bešlić:** Svake godine Gimnazijada ostavi trajan pečat na svakoj generaciji učenika koji učestvuju pa tako i ova. Moram naglasiti da ove godine, i prošle, Gimnazijadu organizujemo isključivo vlastitim sredstvima i time smo dali do znanja da je nama u interesu da se omladina druži da se borimo protiv droge i svim ovih nepovoljnih okolnosti koje okružuju omladinu. Izgleda da vlastima, gradskoj upravi i nekim drugim višim organima

nije stalo do omladine. Imaju programe borbe protiv maloljetničke delikvencije, liječenje narkomanije i to stoji samo na papiru. Moraju bolje uložiti novac. Jeftinije je ulagati u edukaciju, sport i kulturu, nego u liječenje od droge. To liječenje traje čitav život, dok mi pravimo manifestacije u tzv. kritičnim godinama jer rijetko ko će početi koristiti drogu u dvadesetim godinama. Oni očigledno to nisu prepoznali ili jednostavno imaju preča posla. To im zamjeram. Moraju da podrže akcije u kojima se učenici druže bez obzira u kojoj školi i na kojem mjestu.

Upoznali smo profesora sa nedostacima ovogodišnje Gimnazijade koje su uočili ostali sagovornici. Njegov odgovor je bio da se zbog vremenskih prilika i nedostatka podrške moralo organizovati ovako. Po njegovim riječima odbojka je izostavljena jer će se moći gledati na Kantonalnom takmičenju. A kad smo ga upitali da li smo zaslužili pobjedu u košarci, skromno je izjavio: "Sport nije takav da pobjedi najbolji, već nekad i najspretniji ili najsretniji. Ove godine su odlučivale nijanse što znači da nas je i sreća poslužila, a ne samo kvalitet.

Sadžida Hadžić i Lamija Hukić, IIIc

Kerim Kurtagic

(kapiten ekipe Treće gimnazije)

Polet: Kakvi su tvoji utisci o ovoj Gimnazijadi?**Kerim:** Utisci su nešto lošiji od prošlih godina, vjerovatno samim tim što je i organizacija bila slabija.**Polet:** Da li je poredak realan ili misliš da su neke ekipe nezasluženo prošle dalje ili su neke trebale proći, a nisu?**Kerim:** Pa sigurno bi bilo realnije da se igrao drugačiji sistem od onoga gdje ekipa pri prvom porazu ne nastavlja dalje takmičenje.**Polet:** Šta očekujete od sljedeće Gimnazijade? Da je organizacija u tvojim rukama, šta bi uradio drugačije?**Kerim:** Očekujem svakako bolju organizaciju, bolje uslove i odbojku naravno. Ako su problem sredstva, onda bi se sigurno našao neki sponzor koji bi pomogao cijeli projekat.**Polet:** Koja vam je utakmica bila najteža i koje ste se ekipe najviše pribojavali?**Kerim:** Finale protiv Prve gimnazije je bila najteža utakmica, a nismo se nikoga bojali, došli smo, pokazali šta znamo i družili se.**Polet:** Šta misliš o pobjednicima?**Kerim:** Pobjednicima čestitam još jednom, pokazali su volju i želju, dobro se snašli u lošim uslovima i uz malo sreće zaslužen odnijeli pobjedu.

Intervju sa Timurom Lukovcem

(kapiten košarkaške ekipe Prve gimnazije)

Polet: Kakvi su utisci člana prvoplasirane ekipe?**Timur:** Utisci su fenomenalni, svi smo presretni. A i moram priznati da smo od prvog razreda govorili da u četvrtom razredu moramo biti prvaci pa eto ispunila nam se ta želja.**Polet:** Da li je bilo teško pobijediti? Kakvi su bili protivnici?**Timur:** Pobijediti nije bilo teško, pošto smo po mojoj procjeni bili dosta bolji od ostalih. Također bili smo puni samopouzdanja i bez imalo straha smo igrali utakmice.**Polet:** Jeste li uložili mnogo truda na pripremama?**Timur:** Trenirali smo samo posljednju sedmicu pred Gimnazijadu jer smo bili puni samopouzdanja te smo znali da ćemo pobijediti. Možda je to bilo loše, ali kao što naš rezultat pokazuje uspjeli smo...**Polet:** Šta poručuje[drugim učesnicima? I kako ti se svidjela ovogodišnja Gimnazijada?**Timur:** Drugim učesnicima bih poželio više sreće drugi put, te da sada počnu trenirati za iduću godinu jer naša momčad je dosta jaka. Mislim da je Gimnazijada ove godine bila fenomenalna jer nije bilo dosadne odbojke i sva pažnja je bila na košarkašima, posebno na nama iz Prve gimnazije.

ZATVARANJE GIMNAZIJADE 2011.

U srijedu, 26.10.2011. godine u 15.00 h, na igralištu Metalac upriličen je program povodom zatvaranja manifestacije Gimnazijada 2011. U okviru programa učenici sarajevskih gimnazija i Mješovite srednje škole „Enver Pozderović“ iz Goražda izveli su tradicionalni marš nakon čega se prisutnim obratila direktorica naše škole, gospođa Jasmina Hadžimurtezić. Ona je izrazila zahvalnost svim učesnicima, kao i gostima ove manifestacije. U svom obraćanju je istakla da joj je drago što je Gimnazijada prošla u sportskom duhu i bez incidenata, te kako se nada da će sljedeće godine biti više sponzora i da će se manifestacija moći održati na višem nivou.

Za ukupnog pobjednika Gimnazijade 2011 je proglašena Druga gimnazija, a njihov kapiten nam je rekao da su se za takmičenje pripremali dvije sedmice, te da im je žao što ove godine nije bilo odbojke ni šaha u sklopu takmičenja.

Nažalost, za razliku od prethodnih godina, Gimnazijadu 2011 nije podržao niko od državnih zvaničnika, kao ni sponzora. Direktorica Katoličkog školskog centra Miroslava Kuburović izrazila je razočarenje i žaljenje zbog nebrige vlasti kao i slabog odziva medija.

„Zaista je poražavajuća činjenica da se niko od vlasti nije udostojio pojaviti da podrži ovaj mladi naraštaj, omladinu koja će učešćem na ovakvim manifestacijama doprinositi razvoju našeg društva.“ Također je izrazila zadovoljstvo što je Katolički školski centar i ove godine dao doprinos takmičenju koje promovise mlade ljude i timski rad.

Na kraju manifestacije, spuštana je olimpijska zastava, a organizatori su pozvali da i sljedeće godine budemo dio ovog takmičenja.

Avdić Marizela
Omeragić Irma
Ila

Za najuspješnije upriličena je dodjela diploma i pehara, a onim manje uspješnim poželjeno je više sreće naredne godine.

Razgovarali smo sa nagrađenim učesnicima, koji su nam dali svoje utiske o ovogodišnjoj Gimnazijadi. Učenica Treće gimnazije, Lamija Kapo nam je rekla kako su zadovoljni ovogodišnjim plasmanom, te da se nada da ćemo naredne godine imati veću podršku vlasti i medija.

Nijaz Skenderagić
(predsjednik Vijeća roditelja)

Šta mislite o Gimnazijadi kao projektu koji se realizuje iz godine u godinu?

- Ovo je jedna od najljepših manifestacija u gradu i šire jer doprinosi zbližavanju mladih ljudi, njihovom druženju, te njegovanju svega što je lijepo.

Kako vam se čini ovogodišnja Gimnazijada koja je, nažalost, malo skromnija ova godine?

- Situacija je svugdje teška, a to se odrazilo i na održavanje ovogodišnje Gimnazijade. Mislim da se treba na drugim stvarima štedjeti, a ne na projektu kao što je ovaj.

Kako najlakše izdvojiti sredstva za ovaj projekat?

- Grad Sarajevo treba da prizna Gimnazijadu kao projekat od posebnog interesa za grad i tako riješi sve probleme. Gradsko vijeće je obećalo prošle godine da će izdvojiti sredstva i ja mislim da će oni ispuniti svoju riječ.

Šta mislite o nepodržavanju ove manifestacije?

- Ja sam jako tužan zbog nerazumijevanja svih onih koji bi trebali podržati ovakve manifestacije. Društvo se treba više posvetiti mladim ljudima kako bi im se pružila šansa.

Kako će podrška društva djelovati na mlade?

- Mladi bi se na taj način udaljili od poroka koji se nemilosrdno nameću mladim ljudima, a mladi treba da se okrenu pozitivnim vrijednostima koje su krasile prošla vremena.

Mica Kuburović
(direktorica Srednje medicinske škole - KŠC Sarajevo)

Kako komentarišete ovu manifestaciju, te šta kažete na (ne)ulaganje u ovaj projekat?

- Ovo je prava stvar za ulaganje. Projekat za koji, zaista, vrijedi odvojiti novac.

Mene je zaboljelo (ne)interesovanje grada. Trebali bi više obratiti pažnje jer ovo su dani kada se može naučiti mnogo toga. Nekad i u porazu ima pobjede.

Prisustvovali ste finalnoj košarkaškoj utakmici (za djevojke) gdje ste na kraju i pobijedili po drugi put.

Da li je bilo fair play igre?

- Jeste, bilo je toga. Stvarno je sve bilo super. Niko se nije žalio na suđenje, a na kraju utakmice svi su se sportski pozdravili. Ono što se nosi sa terena nosi se i u životu.

Novinarka: Berina Čoko III-e

Razmjena učenika Sarajevo-Friedrichafen

Za samo sedam dana naši gosti su mogli osjetiti način života naših ljudi i kulturu naše države, koju smo mi pokušali predstaviti u najljepšem svjetlu. Posebno su im se svidjela jela bosanske kuhinje. Nekima je ovo bio prvi put da probaju naše: ćevape, burek, paprikaš ...

U četvrtak, 13.10.2011., obogaćeni novim iskustvom, naši gosti krenuli su kući. Nakon razmjene učenika, kontaktirali smo svoje drugove i drugarice. Pored svih naših historijskih znamenitosti, našim novim prijateljima se najviše dopao noćni život Sarajeva. „Oduševljena sam muzikom, načinom izlaska i gostoprimstvom ljudi iz Sarajeva“, rekla je Chao Mi, jedna od djevojki iz Friedrichafena.

Sigurna sam da ovo sedmodnevno iskustvo nikada nećemo zaboraviti i stoga nestrpljivo iščekujemo naš odlazak u posjetu Friedrichafenu.

Adna Džuho, IIIa

Ovo prelijepo iskustvo, kako za nas, tako i za naše goste iz Njemačke, počelo je 7.10.2011. Učenici Prve gimnazije su se dugo spremali za doček. Cilj nam je bio da u ovom kratkom periodu naši gosti vide što više lijepih strana grada Sarajeva, ali i drugih gradova kao što su Mostar i Srebrenica.

Dane u Sarajevu smo proveli obilazeći historijska mjesta kao što su Bijela i Žuta tabija, i velike sarajevske trgovinske centre kao što su BBI, Importane i Alta.

Mostar smo posjetili 10.10. 2011. Stari most i i unikatne građevine starog dijela ovog grada su fascinirale naše drugare.

Posjeta Srebrenici, odnosno Memorijalnom centru Potočari, organizovana je 12.10. 2011. Na ovom mjestu, kako i očekujemo, nije bilo tako veselo i lijepo. Potresno je bilo gledati film o ratu u Srebrenici kao i vidjeti jedno tako veliko mezarje.

Posjeta iz Slovenije

U petak 28.10.2011. naš grad je ugostio grupu od 45 gimnazijalaca i troje profesora iz Novog Mesta u Sloveniji. Iako je njihova posjeta bila ograničena vremenom, tokom dvodnevnog boravka u Sarajevu pored mnogih kulturno-historijskih znamenitosti i izletišta ova grupa je u svoj plan stavila i obaveznu posjetu "Uglednoj staroj dami" jer kako kaže njihova profesorica slovenskog jezika Suzana Krvarica "to je najkvalitetnija škola sa najdužom tradicijom u obrazovanju".

U školskom muzeju Prve gimnazije organizovali smo predstavljanje kako njihove tako i naše škole. Pored učenika iz Novog Mesta prezentaciji su prisustvovali i učenici IIIb odjeljenja. Uz prijatno druženje naučili smo mnogo o našim novim prijateljima te historiji njihove škole. Kraj smo uljepšali naravno pjesmom. Našoj izvedbi pjesme "Bolje biti pijan nego star" pridružila se čitava sala, a potom smo saslušali i melodije izvedene na slovenačkom jeziku.

Nova razmjena na vidiku?

Na okupljanju se također rodila i ideja o razumjeni učenika Prve gimnazije i slovenačke gimnazije. Pitali smo pomoćnika direktora Prve gimnazije, profesora Kenana Novaliju šta misli o samoj posjeti i o uspostavljanju veza sa ovom školom i tom prilikom je on izjavio:

„Mi smo prije par dana dobili e-mail iz Novog Mesta u kojem smo zamoljeni da u Prvu gimnaziju primimo vršnjake iz Gimnazije Novo Mesto. Rado smo se odazvali ovoj molbi te su učenici i njihovi profesori bili u školi u petak, 28.10. Nihova gimnazija je druga najstarija gimnazija u Sloveniji osnovana 1746. godine i dalje je aktivna i poznata je po tome što su mnoge velike ličnosti pohađale upravo tu školu kao što su: poznati slovenački pjesnik Oton Župančič, slikar Igor Jakac i gimnastičar Leon Čukelj.

Učenici i profesori boravili su u školi, te predstavili svoju gimnaziju nakon što su im naši učenici predstavili našu školu te se druženje učenika nastavilo uz pjesmu. Profesori koji su bili u pratnji izrazili su želju da se ostvari trajna saradnju između dviju škola.

Ovo je bilo najavljeno kao neka interna posjeta tako da nismo mogli ni prostorno obezbijediti prisustvo većeg broja učenika.

Najvjerovatnije će gospoda iz Novog Mesta poslati jedan zvanični upit i, nadam se, službeno izraziti želje za daljom saradnjom shodno nekim realnim mogućnostima te se mi iskreno radujemo

eventualnom ostvarenju te saradnje. »

Ovim susretom izgradili smo nova prijateljstva i nadamo se da ćemo uz pomoć direktora i profesora ove dvije gimnazije uspostaviti razmjenu učenika koja će postati još jedna od tradicija naše škole.

Sadžida Hadžić, IIIc

Literarno takmičenje

Na literarnom takmičenju učenici naše škole i ove godine su osvojili čak tri nagrade:

1. mjesto za poeziju: Saša Jovljević, IVa
2. mjesto za esej: Sabaheta Hadžić, IIb
3. mjesto za prozu: Amila Đelić, IIb

Moramo istaći da Matica hrvatska svake godine pozove priznate književnike i kritičare da daju svoj sud o literarnim radovima, a među njima je redovno i Zdenko Lešić, univerzitetski profesor u penziji, književnik, književni

kritičar i čovjek koji ima cijelu malu biblioteku objavljenih naslova.

Na svečanoj dodjeli nagrada stihove i rečenice sarajevskih srednjoškolaca čitaju poznati sarajevski glumci. Svi radovi budu objavljeni u Zborniku, a učenici koji osvoje jedno od prva tri mjesta dobiju i novčanu nagradu.

Saša Jovljević, IVa

Rezultati konkursa za najbolji rad iz jezika

Na konkurs Udruženja za jezik i kulturu "Lingvisti" za najbolji rad iz jezika pristiglo je dvadeset radova na bosanskom, hrvatskom, srpskom; engleskom i njemačkom jeziku. Komisija u sastavu: Sabina Bečić, Sandra Zlotrg, Bjanka Osmanović, Jelena Vuković, Dajana Kenjić i Dario Borčak izabrala je deset najboljih radova koji će biti objavljeni u e-magazinu Lingvisti.ba.

1. Mustafa Đelilbašić, III, Mješovita srednja škola Donji Vakuf, Opća gimnazija
2. Ena Kačunović, III3, Druga gimnazija Sarajevo
3. Ajla Gobeljić, IV2, Druga gimnazija Sarajevo
4. Admir Omeragić, IIe, Prva gimnazija Sarajevo
5. Anes Golubić, III, JU Srednjoškolski Centar Hadžići
6. Mahira Pašalić, III6, JU Gimnazija Obala
- 7./8. Neira Bradarić, I2, Gimnazija "Edhem Mulabdić" Maglaj
- 7./8. Azra Keserović, II
9. Amna Muhamedović, I 1, Gimnazija "Edhem Mulabdić" Maglaj
10. Davor Tunjić, II, Gimnazija "Ismet Mujezinović"

Udruženje svake godine raspisuje konkurs za srednjoškolce i srednjoškolke sa ciljem da mlade potakne da kritički razmišljaju o jeziku i koriste tehnike pisanja eseja. Tako su kriteriji za ocjenjivanje, osim strukture, broja riječi i pismenosti, bili i broj primjera iz vlastitog života te navođenje citata i referenci.

Svi koji su učestvovali dobili su počasno članstvo u Udruženju za 2012. godinu te su pozvani na druženje u ponedjeljak, 26. septembra, na Evropski dan jezika u okviru kojeg je pripremljen prigodan program za dodjelu nagrada.

Admir Omeragić, IIe

RAD KOJI JE OSVOJIO 4. MJESTO NA TAKMIČENJU - LINGVISTI

Ne učimo samo iz knjiga nego i iz iskustava

Čas bosanskog jezika proticao je kao i svaki drugi. Oni u prvoj klupi slušaju profesora, onima u posljednjoj, još samo kafa nedostaje da bi im ugođaj bio potpun, a oni u sredini ne znaju šta da odaberu. Profesor, vidjevši da je stvar izmakla kontroli i da nema drugog izbora, reče: „Sutra imate test!“

U razredu nastade tišina. Niko ništa ne reče, samo se međusobno pogledasmo. Zazvonilo je za kraj časa. Ispred škole učenici su tražili bilješke jedni od drugih. Kada sam došao kući pripremio sam sve knjige. Moram naučiti historiju i karakteristike bosanskog jezika. Učio sam koji minut, ali učinilo mi se kao da je prošla godina. „Ne mogu više. Moram „ohladiti“ glavu“, rekoh samom sebi i izađoh napolje. Dok sam izlazio napolje vidio sam djecu kako igraju fudbal. „Dodaj je, kume!“, dobaci jedan od njih. „Vrati je 'vamo, bolan ne bio!“. Nakon odigrane utakmice slijede rasprave: „Da si mi je samo prebacio...“. Drugi odgovara: „Allaha mi htio sam, ali on...“. Zatim sretoh jednog starijeg komšiju i pozdravih ga: „Merhaba, dedo!“ „Merhaba sine“, odgovara dedo „Kako si mi dedo?“ Na to će dedo: „Plaho, sine, plaho“.

Ulazim u prodavnicu, a prodavačica mi reče: „Dobar dan, izvolite?“ „Dobar dan“, odvratih i zatražih jedan sok. „Hvala mnogo. Doviđenja.“ Nastavih tako šetati i pored mene naiđe dječak s telefonom u ruci. „Desi ba, haveru moj. Šta mai?“, razgovara dječak. Zastadoh na trenutak i razmislih o onome što sam sve čuo. Najprije sam čuo djecu kako pričaju „čaršijskim“ jezikom, žargonom. Zatim sam vidio komšiju i pozdravio ga, zapravo, na turskom jeziku. Ipak, u prodavnici sam koristio standardni jezik. A, opet čuo sam dječaka kako nekog pozdravlja sa „Desi!“, našim uobičajenim pozdravom i sa „Š'a mai?“, ili kako mi kažemo na „šatrovačkom“. Odlučio sam posjetiti biblioteku ne bih li saznao nešto više o svom jeziku.

Po ulasku u biblioteku vidio sam mnoštvo knjiga na policama. „O, ne. Sutra je test!“, podsjetih samog sebe! Želio sam se vratiti kući, umjesto što šetam gradom. Možda i bih da mi nešto nije zapalo za oko. Nedaleko od mene sjedio je mladić koji je čitao rastavljajući riječi na slogove: „Ne-moj ža-li-ti su-ze...“

„Hajde da je to dijete, ali on, onoliki momak...“, pomislio sam u tom trenutku. Prišao sam bliže i imao šta vidjeti: on ne samo da je rastavljao riječi na slogove, nego su te riječi bile napisane arapskim pismom. „Oprosti, ali šta radiš?“, upitah ga. Objasnio mi je da čita pjesmu na bosanskom jeziku, ali pisanu arapskim pismom, arabicom. To je tzv. alhamijado književnost, oblik književnosti koji se razvio u vrijeme osmanske vladavine. „Nadam se da ću biti u prilici naučiti čitati arabicu“, zahvalih se i odoh. Na dnu hodnika biblioteke primijetio sam nekoliko okačenih slika. Ispod prve slike pisalo je, „Humačka ploča“. Bibliotekarka mi je objasnila da je to najstariji spomenik pismenosti u našoj zemlji iz 10. stoljeća pisan bosančicom, a uklesan je na kamenu. Pored te slike bila je slika „Miroslavljevog jevanđelja“, jednog od najljepših spomenika pisan cirilicom u 12. stoljeću. Najznačajnija je bila povelja Kulina bana iz 1189. godine pisana cirilicom. Pored ovih spomenika, postojali su i spisi srednjovjekovne Crkve bosanske, a najpoznatiji je bio Hvalov zbornik, pisan oko 1400. godine za vojvodu Hrvoja u Omišu. Životi svetaca opisani su u hagiografijama, a za vladare su često pisane biografije.

Toliko toga do danas nisam znao. Najprije od jezika kojeg mi danas koristimo, zatim o alhamijado književnosti, ali i o književnosti srednjeg vijeka. Našom domovinom vladali su mnogi, donosili nove običaje, ali kulturu i jezik bosanskog naroda ništa nije moglo promijeniti.

Možda je za test iz bosanskog jezika dovoljna samo jedna šetnja gradom. Zašto da nam neko nameće svoja mišljenja kad sami možemo misliti? Ni sami nismo svjesni kakvo bogatstvo imamo. Naš jezik nije ispisana knjiga, nego knjiga koja je otvorena za nova poglavlja. Ali, prije svega naš jezik je dio nas.

Historijska sekcija osvojila prvo mjesto na Federalnom takmičenju „Dani evropskog naslijeđa“

U toku prvog polugodišta školske 2011/2012. Historijska sekcija naše škole je bila angažovana jednom sedmično na različitim programskim aktivnostima. Sekcija je svoj rad fokusirala na analizu historijskih filmova u cilju lakšeg razumijevanja nastavnih sadržaja vezanih za određeni vremenski period. Također, u vrijeme održavanja Gimnazijade, članovi ove sekcije su bili angažovani na poslovima kustosa u muzeju naše škole.

Sekcija se bavila prikupljanjem i obradom materijala vezanih za njegovanje kulturno-historijskog naslijeđa Bosne i Hercegovine, te je učestvovala na konkursu „Dani evropskog naslijeđa“ Federalnog ministarstva kulture i sporta.

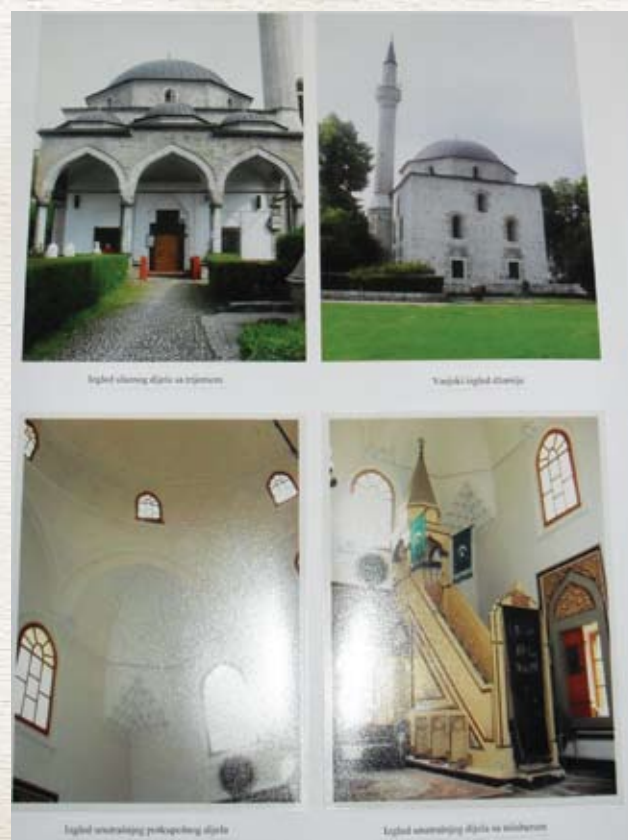
Među mnogobrojnim fotodokumentarističkim radovima, izdvojeno je petnaest koji su uspješno predstavili bogato kulturno-historijsko naslijeđe grada Sarajeva i osvojili prvo mjesto na ovom konkursu. Manifestacija „Dani evropskog naslijeđa“ je održana 14. i 15. septembra 2011. godine u Tešnju.

Priznanje i zahvalnica za realizaciju programa sa učenicima te osvojena nagrada uručena je profesorici historije Jasminki Filipović. Diplomu za učešće i osvojenu nagradu preuzela je učenica drugog razreda Marizela Avdić. U okviru manifestacije predstavnici Historijske sekcije su učesnicima konkursa i predstavnicima medija prezentirali projekat Prve gimnazije, kojim su upoznali učesnike sa radom škole, za šta su dobili mnogo pohvala.

Učesnici su se upoznali sa znamenitostima ovog grada, kao što su stara Tvrđava grada Tešnja, Eminagića konak, mezar pjesnika Muse Čazima Čatića, džamija Ferhadija...

Historijska sekcija će i ubuduće nastojati da svojim radom proširi znanje učenika, te pomogne u lakšem shvatanju historijskih događaja.

Avdić Marizela, Ila

Slika projekta

Dani Matice hrvatske

Matica hrvatska je među rijetkima koji imaju sluha za stvaralaštvo učenika. Nastavljajući dugogodišnju tradiciju pružanja podrške mladim ljudima i ove godine nam je pružila priliku da pokažemo šta znamo. Naša redakcija prisustvovala je Glazbenoj večeri koja je upriličena 27.10. 2011. u Domu armije.

Budući da je to jedna od rijetkih prilika da se okupe horovi sarajevskih srednjih škola, s pravom se može nazvati svečanošću. Svi učesnici su se odlično pripremili, ali bismo posebno pohvalili repertoar Prve bošnjačke gimnazije.

Hor naše gimnazije je pod dirigentskom palicom profesorice Aide Kamenice, izvodio pjesme: Simply the best, Gdje ljubav spava, Čarobno jutro i Med i žaoka. Solističkim nastupom posebno se istakla naša učenica Merima Omerović.

Nakon nastupa svih učesnika, organizirana je zakuska u holu Doma armije gdje su svi prisutni mogli uživati u ugodnom druženju.

Sa sigurnošću možemo konstatovati da je Glazbena večer pod pokroviteljstvom Matice hrvatske jedna od značajnijih manifestacija u školskom kalendaru i jedinstvena prilika za druženje učenika.

Saša Jovljević, Iva
Muhamed Lužić, IVd

Humanitarna akcija

U BBI centru 29.10. 2011. volonteri iz nekoliko srednjih škola, među kojima su najbrojniji bili učenici naše škole, učestvovali su u akciji Udruženja "Srce za djecu koja boluju od raka u FBiH".

Prodajući čestitke napravljene od strane štićenika ovog Udruženja, te sakupljajući novac, naši učenici su još jednom dokazali da imaju veliko srce. Posebno pohvaljujemo naše maturante iz odjeljenja IVa i IVc.

SRCE ZA DJECU KOJA BOLUJU OD RAKA

"Youth Employability"

Učenice trećeg i četvrtog razreda su pismenom aplikacijom u vidu eseja pisanog na temu "Youth Employability", osigurale sebi plasman u drugi krug takmičenja u poduzetništvu mladih organiziranog od strane British Council-a u BiH.

18.10. održan je drugi krug takmičenja u kom su svi učesnici dobili zadatak da kao konsultantska firma svom klijentu ponude najbolji plan rada, finansijski proračun te spisak ključnik kompetencija koje uposlenici ove firme trebaju posjedovati.

Naše djevojke su svoj posao obavile besprijekorno, međutim, u fotofinišu je ekipa Bošnjačke gimnazija ostavila bolji utisak na žiri i odnijela pobjedu.

31.10 organizirano je finale na koje je pozvan i tim naše škole.

Saša Jovljević, IVa

Akcija građana: ZAŠTO SAM ZLOČEST/A?

Zašto-sam-zločest/a

Udruženje građana "Akcija građana", potaknuto nezadovoljavajućom sigurnosnom situacijom u Sarajevu i Bosni i Hercegovini priprema kampanju

"Siguran grad" koja će se provoditi do kraja 2011. i tokom 2012. godine.

"Djeca i mladi posebno su izloženi negativnim uticajima sredine. Porast vršnjačkog nasilja i počinjenih krivičnih djela od strane maloljetnika potakle su Udruženje da viđenje ovog problema sagledamo i iz ugla mladih.", saopšteno je iz Udruženja.

Kako bi potakli učenike naših škola da promišljaju o uzrocima i posljedicama nasilnog ponašanja i prenjeli njihovo viđenje javnosti, UG "Akcija građana" raspisuje konkurs za izbor literarnih i audio/vizuelnih radova na temu "Zašto sam zločest/a".

Svi nagrađeni i otkupljeni radovi bit će korišteni i promovisani kroz kampanju "Siguran grad".

Učešće u takmičenju literarnih radova na temu Zašto si zločest

Paranoja je neracionalni strah da te neko proganja. Svakog trenutka mogao bi biti otkriven. Paranoja ti se prišunja, uzrokujući da se spotičeš kod svakog skretanja. I baš kad pomisliš da si siguran i da je opasnost iza tebe, paranoja te podsjeti ...

U jednoj školi srest ćete mnogo toga. Profesora koji žuri na čas. Spremačicu koja mora provjeriti svaki kutak škole. Učenika koji ponavlja neposredno pred test. Ili ćete čuti korake direktora. Da, sve to ćete vidjeti u jednoj školi. Ali, postoji još nešto. Grupa osoba koje silaze niz stepenice. Ne, to nije profesor koji žuri na

čas, niti spremačica koja provjerava svaki kutak škole. To nisu ni učenici koji ponavljaju neposredno pred test. Ali, njihovi koraci opasniji su od koraka direktora. Njihov glas navući će tamu preko cijele škole.

U jednom razredu srest ćete mnogo učenika. One koji sjede u prvoj klupi, kako bi čuli sve što profesor govori, ne bi li postigli što bolji uspjeh. One pričalice u srednjem redu, koje smatraju da je škola mjesto za druženje. I da. Dolazimo do onih palih „anđela“. To su oni učenici kojima škola nije mjesto za učenje. Njima škola nije mjesto ni za druženje. Njima škola služi za zabavu, samo što su oni organizatori te zabave. Tih organizatora nema mnogo. Možda jedno ili dvoje. Ali, opet i to jedno izdvaja se od drugih. „Miči se“, to su njihovi karakteristični pozdravi. Ne među njima, već među ostalim učenicima. Te učenike ne možemo usporediti za zločama iz serija ili na primjer sa Jagom iz Šekspirove drame „Otelo“. Da, oni jesu zločesti kao antagonisti iz serija i oni se time zadovoljavaju kao Jago. Ali, oni nemaju onaj racio, kao što ga ima dr. Lucio iz popularne serije „Esmeralda“ ili Jago iz „Otele“, pa da svaku situaciju znaju okrenuti u svoju korist. U njihovim riječima i djelima kratke su noge.

Kad ćeš osjetiti njihov utjecaj? Organizatori neće napasti one kod kojih mogu procijeniti da neće imati uspjeha. Polaze sa onim iz prvih klupa. Ti su po njima najslađe meso. Najprije će te pokušati prikloniti sebi. Kad vide da to sve ne uspijeva preći će na viši nivo. Počet će dobacivanja, zadirkivanja, omalovažavanja... A, ti nećeš moći ništa. Ubijedili su te da su bolji od tebe. Ubijedili su druge da si ti niko. Ubijedili su samog tebe da ništa ne vrijediš. Izgubit ćeš volju za školom, za prijateljima, za samim sobom. Pronaći ćeš se u najgoroj noćnoj mori. Svakog trenutka misliš da ćeš se trznuti iz tog groznog sna, ali ti crni ljudi tiho će ti pjevati da se ne probudiš. Isprva ćeš brojati sate, dane, mjesece, ... godine će biti predugačke. A, zatim ćeš sanjati: „Dolaziš u školu. Međutim, ovaj dan je drugačiji. Sada nema onog straha. Gle! Tamo su opet moji prijatelji. Opet su uz mene. Više ne čujem onu tihi, ružnu uspavanku. Moji prijatelji pomogli su mi da se probudim iz tog ružnog sna. Da, usudili su se. Podigli su pogled onim crnim ljudima. Napokon se čuo njihov glas. Više nisu mogli kriti ona zlodjela jer su samim tim postajali saučesnici u svemu tome. Svima otrčavam u zagrljaj. Ali, dok sam se poput bršljana uvijao oko jakog stabala, varljivi me vjetar čekao po strani.“

Paranoja je neracionalni strah da te neko proganja. Da ćeš svakog trenutka biti otkriven i da je cijeli svijet protiv tebe. Ali, više nije paranoja kad otkriješ da neko baš tebe zaista proganja. U tom trenutku postat ćeš pozvan na zabavu. Bit će ti pjevane tihe uspavanke da se ne probudiš iz mračnih snova. Ako se nekad i probudiš nastavit ćeš živjeti sa strahom. Oporavit ćeš se i željeti krenuti dalje. Ali, onaj vjetar daleke prošlosti uvijek će tiho piriti. Međutim, nikad nećemo odustati od toga da budemo ljudi. Nikad se neće ugasiti nada da u sred zime može doći proljeće.

Admir Omeragić, II-e
Prva gimnazija, Sarajevo

Ivo Andrić

100 godina od objavljivanja prve pjesme

50 godina od Nobelove nagrade

Poznata sarajevska izreka kaže: „Sarajevo ne trpi zvijezdu“. Onaj ko postigne neki uspjeh, neka ga dobro sakrije, neka se ne uzoholi jer će nedugo nakon priznanja uslijediti javno bičevanje. Možemo li Andriću oprostiti što nam je donio Nobelovu nagradu, što je novac uložio u naše biblioteke i što se na svoj način, svojim sredstvom, riječju, borio protiv svega što razdvaja ljude u našoj zemlji? Ili ćemo iznova političkom prašinom prekriti sve njegove zasluge? Ne postoji čovjek koji nije uočio višeznačnost riječi u svakodnevnom govoru. Pravo značenje zavisi od mnoštva faktora, iščitavamo ga iz konteksta i nadamo se da smo tačno primili poruku pošiljaoca, ali samo onaj ko je poslao poruku zna njeno pravo značenje.

Andrić nam daje ključ za svoje djelo. »Svak priča svoju priču po svojoj unutarnjoj potrebi, po meri svojih nasleđenih ili stečenih sklonosti i shvatanja, i snazi svojih izražajnih mogućnosti; svak snosi moralnu odgovornost za ono što priča, i svakog treba pustiti da slobodno priča. Ali dopušteno je, mislim, na kraju poželeti da priča koju današnji pripovedač priča ljudima svoga vremena, bez obzira na njen oblik i njenu temu, ne bude ni zatrovana mržnjom ni

zaglušena grmljavinom ubilačkog oružja, nego što je moguće više pokretana ljubavlju i vođena širinom i vedrinom slobodnog ljudskog duha. Jer, pripovedač i njegovo delo ne služe ničemu ako na jedan ili na drugi način ne služe čoveku i čovečnosti. To je ono što je važno.«

Uprkos tome, sve do danas neki ljudi pokušavaju dokazati da njegovo djelo ne služi čovječnosti, nego nečovječnosti.

FOTO: VJESNIKOVA ARHIVA

Ivo Andrić na dodjeli Nobelove nagrade za književnost 1961. godine

TUMAČENJE ANDRIĆA U KULTURNOM CENTRU KRALJA FAHDA

Tribina

FOTO: Radiosarajevo.ba

Andrićeva književnost je genocid protiv ljudskog uma. Andrić je srpsko-hrvatsko-jezuitski čovjek u projektu uništavanja muslimana i Bošnjaka. Andrićeva književnost ima negativan utjecaj na „naše živote“. Andrića ima previše u školama. Andrićeve romane bili smo primorani čitati kao historijske tekstove. Uz svaku Andrićevu bistu treba staviti i bistu Muhsina Rizvića, autora knjige Bosanski Muslimani u Andrićevom svijetu...

Takve su poruke i iskazi nekih gostiju tribine Književni značaj i ideologija Ive Andrića, održane u Kulturnom centru Kralj Fahd u Sarajevu. Tribina je organizirana, kao i većina s Andrićem povezanih događaja ove godine, povodom 50 godišnjice dodjele Nobelove nagrade za književnost.

Pisac opasan za djecu

Na tribini su, uz moderiranje pjesnika i profesora na Fakultetu političkih nauka Džemaludina Latića, govorili i profesori sa Odsjeka za književnosti naroda BiH sa Filozofskog fakulteta u Sarajevu, Fahrudin Rizvanbegović i Alija Pirić.

„Nedavno sam putovao kroz Republiku Srpsku i Srbiju i primijetio sam koliko je Ivo Andrić tamo prisutan na jedan ideologiziran način. Zabrinjava me što naša zemlja nema adekvatnog pristup ovoj problematici. Ivo Andrić se u BiH ili glorificira ili napada. Nijedno ni drugo nije dobro“, kazao je na početku Džemaludin Latić.

On dodaje da je važno istražiti i tumačiti Andrića, koji jeste bosanskohercegovački pisac, ali da je „Andrićeva ideologija destruktivna po djecu svih naših naroda“.

Profesor Rizvanbegović je na početku kazao da Andrića treba isključivo čitati kao pisca, a nikako kao historičara, publicistu, ideologa ili diplomatu. Međutim, u nastavku tribine, Rizvanbegović se ponajviše osvrtao na Andrićevu doktorsku disertaciju Razvoj duhovnog života u Bosni pod uticajem turske vladavine, iščitavajući iz nje Andrićeve antiosmanske i antiislamske stavove, te videći u disertaciji svojevrsno izvoriste i predvorje Andrićeva opusa.

„Treba dopustiti suprotstavljanje različitih tumačenja

Andrića, ali treba tražiti i sveobuhvatnije pristupe njegovom djelu. Ne treba dopuštati ni slijepo slavljenje ni bezrazumno napadanje Andrića“, kazao je Rizvanbegović.

A šta je nabijanje na kolac?

Iako je uobičajena praksa da se na književnim tribinama uglavnom govori uopšteno i, iako je bilo za očekivati da će se na ovoj tribini govoriti uglavnom o Andrićevoj ideologiji, a to je, opšteprihvaćeni je stav velikog broja bošnjačkih autora, ideologija srpskog nacionalizma i antimuslimanstva, profesor Alija Pirić se ipak upustio u stručnu analizu i interpretaciju jedne poznate Andrićeve pripovijetke – Put Alija Đerzeleza.

Premda su neki bošnjački autori, poput Muniba Maglajlića, upravo u Putu Alije Đerzeleza, Andriću učitali mržnju prema Bošnjacima, bosanskim muslimanima, Pirić Đerzeleza čita u kontekstima bahtinovski pojmljene karnevalizacije, te u tradiciji evropske parodije, poredeći Andrićeve postupke parodizacije i groteske sa postupcima François Rabelaisa u njegovom kapitalnom djelu Gargantua i Pantagruel.

Opšte mjesto bošnjačkih nacionalističkih napada na Andrića jeste nabijanje na kolac u romanu Na Drini ćuprija. Na pitanja već pomalo razočarane publike o navodnom Andrićevom falsificiranju povijesti, Pirić je kazao da književnost nije historiografija, te da kažnjavanje nabijanjem na kolac u ovom romanu treba čitati kao figuru destruiranja tijela i kao figuru tjelesne patnje, što je naročito prisutno u Andrićevim djelima.

Pirićev čin odbrane Andrića od politikantskih učitanja putem teorijsko-kritičkog tumačenja, i to na skupu uglavnom desničarske publike koja očekuje sahranu Andrića i definitivno ovjeravanje njegovog antibošnjaštva, za svaku je pohvalu.

Neki gosti otvoreno su protestirali protiv odbrane Andrića, poručujući Piriću da ih je razočarao. Jedan je student književnosti od svojih profesora tražio da se „konačno odrede o Andriću“, da kažu šta je njegova ideologija i šta je on htio. Treći su poručivali da „oni znaju“ šta je Andrić mislio i šta je Andrić „nama uradio“, te da nikakve kritičarske priče tu ne piju vode...

Zahvaljujući Pirićevom činu, ali i politički korektnoj suzdržanosti Latića i Rizvanbegovića, većini publike u centru pod imenom pokojnog saudijskog kralja, nije priušteno zadovoljstvo nabijanja Andrića na nacionalistički kolac.

K.E./Radiosarajevo.ba

EGZISTENCIJALNOST/POVIJESNOST BOSNE – INTERPRETACIJA U ZAMCI I DEOLOGIJE

U povodu zbornika radova Andrić i Bošnjaci, BZK Preporod, Tuzla, 2000.

Zbornik radova pod naslovom Andrić i Bošnjaci¹ iznova pokreće nekoliko veoma bitnih, čak moguće presudnih pitanja o stanju recepcije ne samo Andrićeve literature nego i ukupne književnosti u Bosni. Promišljati ta pitanja čini mi se isto toliko važnim literarnim faktorom koliko i promišljati literaturu, pa ovaj tekst nema namjeru komentirati samo Zbornik i ono što se nalazi između njegovih korica već i analizirati određene aspekte interpretativnih strategija koje danas dominiraju bosanskom kritičkom i književnonaučnom praksom.

Andrićeva literatura postala je u našem vremenu prostorom otvorenog sukoba ideologija, koji je u ranijem, totalitarnom sistemu, doduše, bio prikriven, ali ne manje djelotvoran, i koji je na koncu presudno odredio profil i aksiologiju recepcije te literature u jednom dijelu književne znanosti. Od tog sukoba nije ostala imuna ni šira recepcija,² čak dotle da se vojnik Vojske Republike Srpske pred stranim novinarima u Višegradu pozivao na Andrićevu literaturu kao argument za čin svoje borbe i temeljni uslov svog ideološkog opredjeljenja, kao što se, na drugoj strani, čin rušenja spomenika Ivi Andriću početkom 1992. u istom gradu može razumjeti kao ideološko neslaganje sa piscem.

Andrić je na toj osnovi postao opijumom i ključnim argumentom desnih ideologija u međusobnom razračunu. Slično ili gotovo isto ponašala se znanstvena recepcija koja je sebi priskrbila atribut srpska, bošnjačka, hrvatska, dakle, ona recepcija koja je vlastiti ideološki fokus proglasila za vrhunaravno stajalište nacionalnog identiteta. Razlike su se pri tom ispoljavale samo u predznaku, pa je Andrić čitan kao neprijatelj i inspirator neprijatelja, odnosno kao onaj pisac koji je presudno odredio trenutno stanje srpske desne ideologije utemeljujući je u svojoj interpretaciji povijesti. Na toj osnovi se srpski nacionalizam kroz mnogobrojne interpretacije Andrićeva djela ukazivao u formi povijesne nužnosti, njenog samog cilja i apsolutnog smisla, pribavljajući sebi i kroz tu vrstu čitanja Andrićevog opusa argument za proizvodnju neprijatelja i praksu zločina.

Interpretacija je u tom procesu ideologizacije književnosti narcisoidno natkrilila Andrićev tekst, suspendirala njegovu nesumnjivu polifoničnost, prevodeći je u skladu sa epskim kulturnim kodom³ u monofonijski, monološki tekst/diskurs, da bi na kraju postala centralnim mjestom, samim središtem izgradnje nacionalnog identiteta i ideološke produkcije neprijatelja. Poseban paradoks jest u tome da se nacionalni identitet, izvođen iz jedne od mnoštva mogućih interpretacija povijesti, pozivao na povijesne argumente, što znači da Andrićev opus i nije čitan kao književni, već historiografski tekst koji se, na jednoj strani, prima u formi bezuslovne istine/znanstvene tačnosti, a na drugoj, u formi bezuslovne laži/mržnje za koju nema argumenata u povijesnom toku.

O toj vrsti čitanja Andrićeve literature dala bi se sačiniti veoma opširna bibliografija, a njihovu aksiologiju i procedure detaljnije je analizirao Ivo Žanić u izvanrednom ogledu Pisac na osami.⁴ Žanić takvu vrstu čitanja pokušava analizirati iz rakursa imagologije, polazeći od stava da se baziraju na apriornoj slici o nekom narodu ili zemlji, odnosno socio-kulturnoj sredini, te je njihov konačan cilj ne analiza književnoga djela, nego dokazivanje tačnosti te apriorne slike. Žanić u tom pogledu pojašnjava svoje stavove: "Slika, imago, individualna je ili kolektivna predodžba intelektualnih, afektivnih, objektivnih i subjektivnih elemenata o nekoj zemlji, narodu, pokrajini, društvenoj grupi... U procesu oblikovanja imagoa afektivni su elementi jači od objektivnih i nijedan stranac ne vidi neku zemlju onako kako bi oni koji su u njoj rođeni htjeli da je vidi. Proučavanje slike što je neki pisac stvara o nekoj zemlji na temelju svoga vlastitioga iskustva, poznanstva ili štiva to je vrednije i zanimljivije kada je dotični pisac doista važan, kada istinski utječe na književnost i javno mnjenje svoje zemlje."⁵ Andrićeva literatura, uronjena u bosansku povijest, bez sumnje producira sliku Bosne, ali nipošto ne tako i toliko jednostavnu kako to hoće dokazati interpretatori isključive ideološke recepcije. Jer, njihove interpretacije na upadaju samo u zamku nadređenosti vantekstualnog konteksta samome tekstu, i ne samo u zamku prisvajanja povijesti i povijesnih istina za svoj ideološki fokus, te ne samo u zamku tvorenja homogenoga povijesnog identiteta Bosne i njenih nacija, nego i u suštinsku zamku metodološke prirode.

Naime, imagologija kao znanstvena disciplina po prirodi stvari teži da ispita totalitetnu sadržinu date slike, a ne da tu sliku reducira do mjere svog ideološkog fokusa. U skladu s tim ona književni tekst ispituje u mnogobrojnim i veoma različitim kontekstualnim i ko-tekstualnim situacijama. "U početku uska disciplina, imagologija je vidjela sebe pozvanom osvijetliti predodžbe o nekom narodu u književnosti drugog naroda, sastaviti svojevrzni formalni

karakterološki katalog. No spoznavši da svaki tekst ne samo nastaje iz nekog konteksta nego se i aktualizira iz određenog konteksta, uključila se u multidisciplinarno istraživanje onih manifestacija ljudskog duha koje mogu dati odgovor na pitanje o sadržaju dotičnih slika. Kako i koliko djeluje neka književnost na javno mnjenje, kako se ta slika koju ona oblikuje uklapa u globalnu sliku što je neki narod stvara o drugome - to su pitanja na raskrsnici znanosti o književnosti, sociologije, historiografije, etničke antropologije."⁶

Pitanje da li je zbornik pod naslovom Andrić i Bošnjaci moguće promatrati iz ugla imagologije nužno za sobom povlači i pitanje stepena teorijske informiranosti bošnjačke kritičke prakse o ovom fenomenu, pri čemu valja imati na umu da pod ovim pojmom podrazumijevam puki zbir kritičara koji nominalno pripadaju bošnjačkoj naciji, a u kritičkom činu međusobno ispoljavaju evidentne i metodološke, i aksiološke, i estetske razlike. Na drugoj strani, uspostavlja se i problem identifikacije nečega što se atribuirao kao bošnjačka recepcija Andrića. I dok se u prvom pitanju nesumnjivo susreće negativan odgovor, budući da se bošnjačka kritička praksa uglavnom kreće u obzoru aksiološki neobavezujućeg impresionizma i reduktivnog pozitivizma, drugo pitanje nudi nekoliko izrazito složenih nedoumica.

Prva od njih u svakom slučaju vezana je za problem definiranja bošnjačkog stajališta u čitanju Andrića. Od samog naslova, preko tekstova ovog zbornika, ostaje nejasno da li je ukupno bošnjačko čitanje Andrića homogeno i aksiološki, i estetski, i ideološki, i u skladu s tim kako se može eventualno provjeriti stepen homogenosti i je li moguće provjeravati aksiologiju, estetsku i ideološku nomenklaturu tih čitanja. Svojim naslovom i ponuđenim sadržajem Preporodov zbornik isključuje drugačiju mogućnost bošnjačke recepcije Andrića, iako je ona u nekim slučajevima znatno drugačije postulirana (Begić, S. i T. Kulenović, Fejzić, Karahasan, Kazaz, H. Dizdarević itd.), pa čak i suprotstavljena recepcijskom fokusu na kojem se utemeljuje ovaj zbornik, mada ni on nije recepcijski jedinstven, pogotovu ne ako se ima u vidu tekst Nedžada Ibrahimovića, koji iz mnogobrojnih uglova problematizira upravo tu vrstu recepcije Andrića.

Nije li, onda, ovaj zbornik, kao i druga ideološka čitanja, prisvojivši svojim naslovom ukupnu bošnjačku recepciju, reducirao horizont njenih različitih stajališta na mjeru svoga ideologijskog fokusa. Nije li, nadalje, u tom svom "holističkom" nastojanju uredništvo Zbornika pokušalo proizvesti bošnjačku recepciju Andrića, ne iz kritičke prakse nego iz svog apriornog ideološkog fokusa, odnosno iz perspektive svoga čitanja Andrića. Ako je odgovor na ove dileme potvrđan, onda je nužno ispitati prirodu redakcijske redukcije i njene posljedice. Mogu li se uopće čitanja literature kolektivizirati i onda kroz institucionalnu moć nametnuti drugima. Recepcijska praksa kako je ustanovljava postmoderna nesumnjivo dokazuje da je historija recepcije, pa i suvremena recepcija književnosti, nužno uslovljena određenim djelovanjem (prikrivenim ili izravnim) centara moći. Centri moći jesu faktor njenog društvenog uticaja, oni ne samo da je postuliraju, nego je i nameću društvu. Interpretativne zajednice, dakle, po prirodi stvari okupljaju se ne samo oko svog estetskog, aksiološkog, ideološkog središta, nego i oko autoriteta/moći institucija koji im priskrbuju i važnost i širinu djelovanja na društvo. Tu bi se mogao i skrivati razlog za redukciju preširokog naslova naučnog skupa koji traži od mogućeg učesnika ispitivanje Andrićevog djela u kontekstu povijesti i društva (a trebalo bi obrnuto, dakle, ispitivati te kontekste u Andrićevom opusu, kako to sugerira i Ibrahimović u svome tekstu "Kontekst u tekstu ili Fiktivna biografija u nejasnom interpretacijskom kontekstu", koji je uvršten u ovaj zbornik), što implicira naslov Zbornika, na znanstveno neutralno: Andrić i Bošnjaci.

Znanstvena neutralnost, međutim, otvorila je prostor ideološkoj izravnosti, pa u predgovoru Zborniku uredništvo i naglašava da je odabir tekstova za drugi dio Zbornika, dakle, tekstova koji nisu podneseni kao referati na naučnom skupu u Tuzli, vršen prema izvjesnoj "zajedničkoj osnovi": "Zajednička osnova za odabir tekstova u drugom dijelu, što je u vezi sa većinom tekstova iz prvog dijela Zbornika, jeste riješenost njihovih autora da ne pristanu da im drugi propisuju načine recepcije Andrićeva djela. (U tom pravcu najsvježiji je primjer cinična izjava jednog od učesnika - data u jeku medijske rasprave o Andrićevoj ulici u Tuzli - po kojoj bi Bošnjaci trebali dokazivati svoju emancipiranost odgovarajućim prijemom Andrićeva djela.)"⁷

Time se ne samo ustanovljava kriteriologija izbora nego i eliminiraju, pa na neki način i diskvalificiraju kritički tekstovi Bošnjaka o Andriću koji se ne uklapaju u zajedničku osnovu, jer su, prema implicitnom redakcijskom stavu, nastajali u skladu sa propisima nekog drugog, nekog izvan bošnjačke zajednice. Identičan postupak redakcija primjenjuje i u komentaru "izjave jednog od učesnika" (moguće izjave Ivana Lovrenovića date listu Ljiljan potkraj 1999. godine) koja se najprije atribuirao kao cinična, a potom joj se nameće ideologemičnost, jer ona tobože traži odgovarajuću recepciju Andrića, pri čemu se ne govori o načelima prema kojima je ta recepcija odgovarajuća za nekog.

odbacuje,
orefleksije
prove kore.

toj ideologiji, falsificirajući pri tom Andrića i tražeći u njemu argumente za vlastiti nacionalizam. Naravno, moguće je istraživati i negativne aspekte slike Bošnjaka u Andrićevom djelu, pogotovu slike Orijenta, jer ni Andrić, kao ni evropska moderna, nije umakao onome što je Said definirao orijentalizmom, tj. diskursom koji proizvodi negativnu sliku Orijenta prema nalogima zapadnoevropskih centara moći, kako bi Orijentom lakše ovladao.

No, da bi se to učinilo, nužno je ovladati metodologijom postkolonijalne kritike i metodologijom imagologije. Nažalost, osim Spahića i Ibrahimovića, ostali autori zbornika uopće nisu ni pomišljali na takve mogućnosti. Većina interpretacija u ovom zborniku saglasna je u stavu da Ivo Andrić u negativnom svjetlu predstavlja Bošnjake, da je ovaj pisac odan velikosrpskoj ideologiji, da je islamomrzitelj, da je, stvarajući negativnu sliku Bošnjaka i sliku Bosne kao zemlje mržnje, unaprijed opravdavao svaku moguću kaznu nad njima, te da je Andrić, odan kosovskom mitu (tako pišu Hadžem Hajdarević i Rasim Muminović), (in)direktno uslovio kasniji veliki genocid nad Bošnjacima (tako tvrdi Rasim Muminović, optužujući čak Andrića za genocidnu ideologiju prema Bošnjacima: "Stojeći na razini kosovskog mythosa, Andrićeva umjetnost je danas u humanističkom pogledu mogla inspirirati samo krvnike srebreničke tragedije da istraju u svom bezumlju."10).

Polaznu osnovu svome stajalištu većina interpretacija pronalazi u tekstu Šukrije Kurtovića "Na Drini ćuprija i Travnička hronika od Ive Andrića u svjetlu bratstva i jedinstva"¹¹ koji problematizira sliku Bošnjaka u ovim Andrićevim romanima. (Muminović čak direktno, bez znakova navoda, preuzima ili parafrazira Kurtovićeve navode.) Taj tekst je, zapravo, polazište ostalima, pri čemu naknadni tekstovi mijenjaju ideološki okvir interpretacije i sa platforme bratstva i jedinstva, kao polazne osnove Kurtovićevom tekstu, prelaze na redukcionistički shvaćenu nacionalnu ideologiju, te na koncu Andrićevu literaturu pokušavaju iščitavati iz konteksta velikosrpske ideologije. Muminović u tom pogledu ide najdalje, pa Andrićevoj literaturi odriče postojanje humanuma i konstatira: "Tako je Andrić u svojim djelima razvijao mržnju ne samo prema Turcima nego i prema Bošnjacima, kao vječitim krivcima za kosovski poraz i ono što je slijedilo nakon njega, do dana današnjeg. Njegova djela podstiču srpski nacionalizam da ispuni zavet predaka na domaćim Turcima - Bošnjacima, bez obzira na činjenicu da ih od vremena Kosova razdvaja vremenska distanca duža od šest vijekova. Svojim literarnim ostvarenjem tog zadatka Andrićeva književnost se izjednačuje sa najgnusnijom nacionalističkom ideologijom."¹²

Šta se to u konkretnoj interpretativnoj analizi još zamjera Andriću u većini tekstova u Zborniku? Zamjera mu se:

- da je krivotvorio povijest za račun svoje (rasističke, nacionalističke!?) ideologije;
- da je otomanizirao Bosnu na način na koji evropocentrična ideologija orijentalizira Orijent kako bi lakše njime ovladala;
- da je demitizirao (deepizirao) lik Alije \erezeleza i braće Morića, a nije srpske epske junake, što pokazuje da je mrzio Bošnjake;
- da je u svojim djelima Bošnjake prikazivao kao mračnjake, psihopate, morbidne, zle, nakazne;
- da je Bosnu predstavljao kao zemlju mržnje, za šta direktno okrivljuje njen islamski element, tj. Bošnjake.

Spisak Andrićevih krivica, prema većini autora u Zborniku, naravno, time se ne iscrpljuje, ali niko od njih, izuzimajući Muminovića, Andriću ne odriče estetsku vrijednost i sugestivnost njegovih pisma.

Dakle, autori su mahom saglasni oko navedenih piščevih grijehova, što implicira mogućnost uspostavljanja bošnjačke recepcije Andrića, pri čemu osnova interpretativnom okviru može biti i Rizvićeva studija Bosanski muslimani u Andrićevu svijetu,¹³ kao najambicioznija i najšira takva interpretacija piščeva opusa.

Na stranu to što je moguće polemizirati i osporiti svaki od pomenutih stavova, jer je Andrićeva književnost upravo zahvalna za različite interpretacije stoga što počiva na kontrapunktu kao osnovi svoje polifonijske strukture (a koja se to interpretacija, pogotovu ideološka, ne može osporiti?), na stranu čak i to što se iz Andrićeve doktorske disertacije¹⁴ izvode idejna polazišta za njegovu književnost (što također nije problem osporiti), pa i to na kojoj se metodologiji zasnivaju interpretativni zahvati u Andrićev tekst, temeljno pitanje jest vezano za prirodu aksiologije i aksiomatike na kojima se utemeljuje, ili bi se eventualno mogla utemeljivati bošnjačka recepcija Andrića.

Jedno od temeljnih polazišta u aksiologiji ovih interpretacija i njihovom aksiomatskom sustavu jeste ono prema kojemu je Andrićeva umjetnost apsolutno mimetična, čak do mjere teorije odraza, pa stepen "iskrivljene slike povijesti" u njoj odgovara mjeri njene ideologemičnosti koja podražava velikosrpsku ideologiju i proizlazi iz nje. Drugi temeljni stav jest onaj prema kojemu je povijest apsolutno čitljiva, jasna, homogena cjelina, potpuno istražena, pa u skladu s tim povijesni identitet Bosne nesumnjivo je znanstveno utvrđen, a Andrić, koji je mogao raspolagati tim identitetom, zbog njegovog iskrivljavanja u svojoj umjetnosti, i nije ništa drugo do ideološki klevetnik. Treći bitan stav podrazumijeva Andrićevu umjetnost kao ciljano pismo za tačno određenu grupu adresata, u ovom slučaju (to je prije svega očito u Muminovićevoj interpretaciji) srpskih nacionalista, koje treba uvjeriti u ispravnost njihovog nacionalizma, homogenizirati ih u mržnji prema drugima koji su apsolutno krivi za tešku/krvavu povijest i tako ih pripremiti za budućnost mržnje.

Je li moguće čitati, pak, protivbošnjačku ideologiju u povodu Andrića? Odgovor na ovo pitanje nažalost je potvrđan, budući da se jedan značajniji dio srpske recepcije Andrića upravo, kao što je to ovdje naqlašeno, utemeljivao na

Jasno je da se ovakva aksiologija ne može znanstveno opravdati, pa se interpretacije u ovom zborniku najčešće i kreću u obzoru pukog impresionizma, izbjegavajući na taj način znanstvenu argumentaciju za svoje stavove. Tako npr. Hajdarević i Muminović tragom Kurtovićevog stava navode, uz ostalo, za svoj argument da je Andrić mrzio Bošnjake jednu rečenicu iz Andrićevog romana Travička hronika i interpretiraju je u skladu sa vlastitim ideološkim stanovištem. U tom smislu Hajdarević piše: "Da li nam onda ostaje da smisao književnosti prihvatimo kao igru duha, pa makar i morbidnu igru u kojoj postojimo mi i postoje oni, a oni npr. takvi kakvi jesu, sijeku uši, naše noseve, kako Andrić podbacuje zločine muslimanima nad svetosavskim žrtvama tamo negdje u Srbiji (Travička hronika) te, skoro otvoreno, zaziva osvetu?"¹⁵

Muminović, pak, to "sporno" mjesto iz romana interpretira slijedećim riječima: "U vezi s tim Francuz (on kaže Defose, a radi se o liku Davila iz Travičke Hronike, pr. E. K.) ocjenjuje karakter Bošnjaka i zaključuje da se nikad ne zna šta misle i osjećaju, te da je turska vladavina načinila od njih moralne nakaze, koje su postale nosioci pravde i čuvari zakona. Andrić tu tvrdnju podupire prikazom povratnika sa srbijanskog ratišta, koji istresaju na sto iz svojih torbi kao ratne trofeje "masu odsečenih ušiju i noseva... pomešanih s plevom" i, dok oni jedu, on komentira: "To su ti ljudi. To je njihov život. Tako rade najbolji među njima..." Zato, prema njegovom mišljenju, za njih nema nekog poboljšanja "dok se ova zemlja ne oslobodi turske sile i dok tursku vlast ne zamijeni hrišćanska."¹⁶

Kurtović isto mjesto u romanu komentira na slijedeći način: "Travička hronika nema nijednog, ama baš nijednog iole simpatičnog tipa iz naše bosanske muslimanske sredine. Baš obratno, svi su oni izvrnuti ruglu i ironiji, svi su oni bili idioti i degenerici, ili nevaljalci, krajnje netolerantni, podmukli, nekulturni ljudi (a ko je u to doba, prije 150 godina, bio od njih kulturniji u Bosni!) ubice i, kratko, pravi divljaci koji uživaju u otkidanju đaurskih noseva. Među ostalim, kao dokaz za to Andrić iznosi jednu odvratnu i nemoguću scenu u vezirskom konaku, priređenu naročito za strane konzule, kako "Turci," tj. bosanski muslimani, istresaju iz vreća krvave i već smrdljive noseve i uši raje (među njima uši i noseve djece i žena) koje su poklali negdje na saboru pored crkve; kako u tom uživaju i licemjerno hvale Boga radi tobožnje pobjede nad ustanicima, a sve to samo radi toga da u tu "pobjedu" uvjere strane konzule; da tim postignu neki politički cilj; da steknu benevolenciju evropskih sila i da ih "osvjedoče" u moć i snagu države, kako sve to tvrdi Andrić. Da ostavi što dublji utisak radi te ogavne scene kod čitaoca, on opisuje razumljiv očaj čovjeka, francuskog konzula, njegovo strahovito uzbuđenje i uzvik: "Da li će se ovaj svijet ikada probuditi i kultivisati?" Kao odjek i odgovor na ovo pitanje izbijaju ispod Andrićevog pera ove čudovišne i karakteristične riječi: "Ali buđenja nema, jer ova niska strahota, to je dno stvarnosti. To su ti ljudi. Tako rade najbolji među njima."¹⁷

A kako uistinu Andrić konstituira "sporno mjesto" unutar romana. Obilježeno filozofijom patnje i slikom Bosne kao povijesnog toposa patnje, a ne isključivo mržnje, Andrićevo ukupno djelo, pa time i Travička hronika, bazira se na polifoničnosti i neprestanoj dramski postularanoj kotrapunktualnosti, gdje se većina zbivanja, događaja, povijesnih sekvenci, etičkih postulata, moralnih akcija ili psiholoških stanja nastoji sagledati iz više uglova, s krajnim ciljem da se postigne dramski intenzitet priče. Otud polifonija i kontrapunkt kao načela izgradnje teksta i omogućuju Andrićevim romanima složenu kompoziciju niza simboličkih priča koje se uvezuju centralnim, nosećim simbolom mosta (Na Drini ćuprija), odnosno mozaičkog niza priča koje tvore hroniku i koje se uvezuju u cjelinu slikom Bosne i vezirskog grada Travnika kao simboličkim povijesnim toposima patnje (Travička hronika). Takvi principi izgradnje cjeline djela uobličuju i pomenuto sporno mjesto u širu priču, ovoga puta priču o novom veziru, Ibrahim-paši, priču koju Andrić uvodi slijedećim komentarom: "Sve se u ovoj zemlji okretalo s vremenom u iznenađenje i sve je, u svakom trenutku, moglo postati protivno od onoga što izgleda. Davil je već počeo da se miri sa neprijatnom činjenicom da je izgubio Husref Mehmed-pašu, živog i otvorenog čoveka od koga je mogao uvek očekivati srdačan prijem, dobro razumevanje i bar neku pomoć, a da je na njegovo mesto dobio tvrdog, hladnog, nesrećnog Ibrahim-pašu, koji je težak i sebi i drugima i iz koga je teško izbiti dobru reč ili ljudsko osećanje, kao iz kamena."¹⁸

Načelo kontrapunkta odmah će otkriti i svijetlu stranu Ibrahim-pašinu u njegovoj ispovijesti o padu sultana Selima III, vlastitom padu na hijerarhijskoj ljestvici vlasti, osjećanju stalnih gubitaka, uzaludnosti svakog ljudskog čina i nesavršenosti uređenja svijeta, da bi poslije toga uslijedila, opet po načelu kontrapunkta, scena sa odsječenim nosevima, ušima, slika strašnog zločina.

Ta se scena oblikuje kao vezirova, Ibrahim-pašina, a ne bosanskih muslimana, kako tvrde interpretatori zbornika, diplomatska igra sa francuskim i austrijskim konzulima u Travniku u trenucima kad se razara, ruši, slabi tursko carstvo i kad vezir otvoreno obmanjuje oba konzula u pomenutoj sceni. Ali, prije nego što će preći na tu scenu, Andrić je pažljivo priprema upravo Ibrahim-pašinim riječima, u kojima otkriva način na koji jedan stranac vidi Bosnu:

"Sami vidite, plemeniti prijatelju, (obraća se Ibrahim-paša Davilu, pr. E. K.) gde živimo i sa kim ja imam da se rvem i nosim. Krdom divljih bivola lakše bi upravljao nego ovim bosanskim begovima i ajanima. To je divlje, divlje, divlje i nerazumno, grubo i prosto a osetljivo i nadmeno, svojeglavo i prazne glave. Verujte mi kad vam kažem: ovi Bosanci nit imaju osećanja časti u srcu ni pameti u glavi. Oni se takmiče u međusobnim svađama i podvalama, i to je jedino što znaju i umeju. I sa tim svetom ja treba sada da smirujem ustanak u Srbiji. Tako idu stvari u našoj carevini otkako je svrgnut i zatočen sultan Selim i sam Bog zna dokle ćemo doterati."¹⁹

Samo po sebi je jasno da se u ovim riječima Andrićev lik osamostalio od autora, da autorski fokus, njegovo gledište, osjećanje, ideologija, nisu obavezno saglasni sa gledištem, osjećanjem, ideologijom lika. Travička hronika to zorno pokazuje, jer je cijela priča o Ibrahim-paši, pa time i scena sa odsječenim nosevima i ušima predočena iz optike Davila, baš kao što Tolstoj predočava scenu izvođenja pozorišne predstave iz Natašine optike u Ratu i miru, ili priča priču iz Anine optike u Ani Karenjinoj, ili kao što to čini Flober u romanu Madam Bovari. Tu razliku između gledišta lika i autora komentira Ž. Ženet svojom tipologijom pripovjedača, a raspravu o tome dovršava američka lingvistica A. Banifeld nastojanjem da dokaže kako pripovjedač kao glas postoji samo u prvom licu, jer "moderne i postmoderne pripovjedne fikcije nastoje iz svoga iskaza izbrisati raspoznatljivu odgovornu instancu."²⁰

Brkajući gledište lika sa gledištem autora, Andrićevi interpretatori u spornoj sceni pripisuju piscu ono što misli, osjeća, pa čak i izgovara njegov lik. Andrić tu "spornu scenu" pažljivo priprema: "Jednoga dana vezir (Ibrahim -paša, op. E. K.) je iznenada pozvao oba konzula u isto vreme, što inače nije bio običaj."²¹ Nakon tog uvoda, koji signalizira neobičnost onoga što slijedi, pisac se preseljava u optiku lika, pa se čitav prizor, zapravo, vidi očima lika: "Na asuru (a ne na sto, kako tvrdi Muminović, op. E. K.) počeo da sipaju odsečene ljudske uši i nosevi u znatnoj množini, neopisivu masu ubogog ljudskog mesa, usoljenu i pocrnalu od usirene krvi.... To su bili trofeji pobjede nad srpskom ustaničkom vojskom (kako je netom prije tvrdio Ibrahim-paša, op. E. K) "koju su Rusi organizovali i predvodili." (U znacima navoda je citat Ibrahim-pašinih riječi izgovorenih na početku prijema, op. E. K)... Davil, koji ni u snu nije mogao očekivati ovakav prizor, oseti kako mu se podiže stomak i limunada gorča u ustima i preti da udari na nos... "Probuditi se!" mislio je brzo Davil, "probuditi se, stresti sa sebe ovu moru i izroniti na sunce, protrti oči i udahnuti malo čistog vazduha!" Ali buđenja nema, jer ova niska strahota, to je dno stvarnosti. To su ti ljudi. To je njihov život. Tako rade najbolji među njima."²²

Cijela scena se dalje komentira fon Mitererovim otkrićem Ibrahim-pašine prevare: "Fon Miterer je već bio obavešten o vrednosti turske pobjede i poreklu trofeja. Oružje je bilo oteto od neke srbijanske čete, a zastava i sve ostalo poticalo je od običnog pokolja koji je ogorčena i dokona vojska izvršila nad bosanskom rajom, negde kod Zvornika ("Tamo negdje u Srbiji," kaže Hajdarević, op. E. K.) za vreme neke crkvene svečanosti."²³

Svoj puni komentar "sporna scena," pak, doživjeće u promišljanju koje je opet izrečeno iz Davilove optike: "Fon Miterer nije bio čovek koji se upuštao u razmatranja i sa njime nije vredelo razgovarati. Ali Davil je odbolovao u sebi ovaj prijem, pitajući se neprestano: Čemu ta laž? Otkud ova uzaludna gotovo dečija svirepost. Šta znači njihov smeh i šta njihov plač? Šta krije njihovo ćutanje? I kako ovaj vezir, sa svojim visokim shvatanjima, i onako čestiti Sulejman paša (Pod čijom je komandom i počinjeno zlodjelo, op. E. K.) i mudri Tahir-beg mogu da pripremaju ovakve stvari i čak da prisustvuju ovakvim prizorima iz nekog drugog, nižeg i strašnog sveta? Koje je njihovo pravo lice? Šta je život a šta sračunata gluma? Kad lažu a kad govore istinu?"²⁴

Očito je, dakle, u kojoj mjeri interpretacija reducirana na ideologijsko stajalište falsificira tekst koji interpretira. Zločin se nigdje ne pripisuje izravno bosanskim muslimanima, niti se oni okrivljuju za njega. Niti se rečenice: "To su ti ljudi. To je njihov život. Tako rade najbolji među njima." - očigledno je to iz konteksta - mogu tumačiti isključivo kao ideološko stajalište pisca, pogotovo se ne može tvrditi da se one odnose na Bošnjake. Direktna potvrda za to dolazi u rečenicama koje predočavaju Davilovo promišljanje Ibrahim-pašine prevare i njegovog strašnog načina vladanja. Tehnikom kontrapunkta Andrić je obuhvatio ogromni raspon od dobra do zla, predočio složenu, tragičnu sliku turske uprave Bosnom u kriznim trenucima, diplomatsku licemjernu igru, da bi optici stranaca koji gledaju isključivo tamnu stranu Bosne (a ne razlikuju se u tome puno svirepi Ibrahim-paša i zbunjeni diplomat Davil) suprotstavio priču o Ahmet-begu Ceriću, "novskom kapetanu" koji je "bio posve mlad čovek, tek zaseo posle očeve smrti na svoju kapetaniju, savršeno razvijen, plemićkog držanja, ponosan, rečit i neobuzdan... Po tradiciji kapetana sa krajine mrzeo je i prezirao vezira, retko dolazio u Travnik i odbijao da prima od koga uputstva i zapovedi."²⁵

To je jedna sasvim suprotna slika Bošnjaka od one kako je u Andrićevom djelu pronalaze interpretatori sa ideološkim fokusom, tvrdeći da Andrić isključivo slika Bošnjake kroz optiku mržnje. Ahmet-beg Cerić završiće tragično u sukobu sa svirepim vezirskom Ibrahim-pašom, što je još jedna potvrda polivalentnosti Andrićeve slike Bosne kao povijesnog

toposa patnje, a ovaj, i ne samo ovaj lik direktno demantira Andrićeve redukcioniističke interpretatore. Na sličan način funkcionira i čitav niz drugih mjesta u interpretacijama Andrićevog djela u ovom zborniku. Budući da svoju aksiologiju i aksiomatski sustav izvode iz svog ideološkog polazišta, Andrićevi interpretatori nužno zapadaju u zamku nadređenosti ideologije tekstu. Time nije samo "falificiran" Andrićev tekst u svojoj polifoničnosti, nego se i interpretacija po sili svog ideološkog predznaka usmjerila isključivo na vlastito apriorno stajalište, prema kojemu Andrić mrzi Bošnjake, krivotvori povijesnu sliku Bosne, mrzi islam i producira velikosrpski nacionalizam. Logično pitanje jest - zašto se Andriću autoru pripisuje stav o Bosni njegovog lika, Davila ili Ibrahim -paše, svejedno, a ne stav npr. Ahmet-bega Cerića, odnosno zašto se potpuno zaobilazi ovaj lik, kad je i on Andrićeva kreacija kao i sve drugo u romanu?

Andrićeva književnost u svom ogromnom rasponu od slika zla, užasa, tragike, do slika ljepote, zanosa, dobra - dakle, rasponu od Lucifera do Boga, u stvari, jeste pokušaj da se islika egzistencijalnost Bosne u njenoj povijesnoj dimenziji, a ne samo povijesnost Bosne. Stoga i jeste u njoj dekonstruiran epski verzelez, braća Morići itd., kao što u likovima kakvi su npr. Fata Avdagina, Alihodža, Ćorkan itd. Andrić odslikava ljepotu zanosa, vrhunce egzistencijalnog smisla u snu i igri, sposobnost da se izdrže tragične okolnosti egzistencije upravo bošnjačkog čovjeka - ako se stvari već hoće tako promatrati. Nadalje, nije samo Andrić dekonstruirao epski, pa i mitološki kulturni kod u Bošnjaka. Činili su to i bošnjački autori, npr. Sušić u Kaimiji, S. Kulenović u Ponornici, pa je logično pitanje je li moguće i njihova djela čitati iz bošnjačke perspektive kakvu promovira redakcija ovog zbornika i neke od interpretacija u njemu. Koji bi, eventualno, bio zaključak takvih čitanja Sušića, S. Kulenovića, Selimovića? Da li su i oni mrzili Bošnjake, bili islamomrzitelji, otomanizirali Bosnu. Ili, slijedom te logike interpretacije, je li npr. Muradbegović, sa slikama zla u svojim likovima koji nose srpska imena, bio pisac koji je mrzio Srbe, promovirao neku velikobošnjačku ideologiju? Hoće li se, slijedeći tu logiku, kako u svom tekstu u ovom zborniku primjećuje i Nedžad Ibrahimović, na koncu dobiti bošnjačko čitanje Prusta, ili Džojse?

No, sva ta pitanja ostaju da vise u praznom prostoru, jer, kako to napominje i Zdenko Lešić,²⁶ književni tekst kao djelo spisateljske imaginacije ne može biti ni faktografski istinito, ni faktografski lažno. Niti jedna povijesna činjenica, stara ili novootkrivena, svejedno, ne utječe na tačnost i istinitost književnoga teksta. On je tačan i istinit jedino u odnosu na sebe, na svijet koji proizvodi, stepen unutrašnje uvjerljivosti tog svijeta, pa zbilja - povijesna ili sadašnja - ne može biti verifikatorom njegove tačnosti i istinitosti. Stoga se književnost i ne može čitati isključivo u društvenom i povijesnom kontekstu, jer je imaginativna tvorevina, a takvo čitanje nužno vodi aksiološkoj traumi zasnovanoj na nemogućnosti da se usklade kriteriji faksije i fikcije, stvarnosti i imaginacije.

Iz primjera koji je ovdje naveden očito je koliko složenom povijesnom slikom rukuje Andrić u Travičkoj hronici, koliko se stajališta ukršta u citiranim ulomcima, kako ona međusobno dijalogiziraju, kako se međusobno relativiziraju i osporavaju, te kako se povijesnost, na koncu, prelama u metaforičku/paraboličku egzistencijalnost.

Pripisati Andriću stajalište bilo kojeg lika znači reducirati (pre)složeni imaginativni svijet na jednostavnost povijesnog fakta. Otud su naprosto neodržive i optužbe o relativizaciji povijesne zbilje u književnom predstavljanju, kao npr. ona koja, polazeći od općepoznatog Šamićevog utvrđivanja načina na koji Andrić dokumentarnu građu u Travičkoj hronici preslojava u umjetnički tekst, utvrđuje povijesnu netačnost Andrićevog djela.

Ta neodrživost je tim veća što je interpretacija uvjerenija da rukuje čvrstim povijesnim ili nacionalnim identitetom iz kojeg onda motri, vrednuje, čita Andrićev opus. Možda najinspirativniju ocjenu takvog vida interpretacija daje Nedžad Ibrahimović: "U našem se okružju nad Andrićevim djelom vrši onaj oblik interpretacija koju Tz. Todorov naziva patrističkim i koju karakterizira uvjerenje da je tekstu 'neposredni smisao'. Tumačenje nastaje iz rastojanja (ne nužno ali učestalo) između ta dva smisla."²⁷ Objašnjavajući takvu interpretativnu strategiju, Ibrahimović dodaje: "U ovakvoj interpretaciji rezultat tumačenja je unaprijed poznat - radi se o potvrđivanju i učvršćivanju stanovite doktrine, nekada religijske (ovaj vid interpretacije potječe iz biblijske egzegeze), nekada nacionalne, freudističke ili marxističke. Završnica tumačenja izvedena je iz samog povoda - inkorporiranja (manje jasnog) djela u interpretativnu zajednicu. Naravno da postmodernistički diskurs, kao oponent modernističko-prosvjetiteljskoj vjeri u univerzalnu preporodnu moć književnog diskursa, nema potrebu za ovakvom hermeneutičkom strategijom. Jacques Derrida upozorava da se tekst, 'iako mu kontekst prijeko treba kao njegovo opunomoćenje, ne miri ni sa jednim kontekstom kao svojom konačnom istinom, nego sveudilj poseže za kontekstom koji je ostao isključen'."²⁸

Interpretativne zajednice (srpska, hrvatska, bošnjačka) uspostavljene na toj osnovi, zapravo, i ne čitaju Andrića, nego utemeljuju identitet vlastite povijesne memorije kao neku vrstu metapripovijesti, koja hoće biti nadređena svemu drugom, hoće usisati sve kontekste, biti verifikatorom svim drugim pripovijestima, i u konačnici se nametnuti kao apovijesni, holistički nacionalni identitet. I tu je, upravo, najveći paradoks tih zajednica, budući da se one međusobno

legitimiraju, pa bošnjačko čitanje koje tvrdi da je Andrić mrzio Bošnjake ovjerava velikosrpske interpretacije zasnovane na tobožnjoj historijskoj krivici Bošnjaka, kao što hrvatska optužba za Andrićevo konvertitstvo ovjerava velikosrpski stav koji ističe Andrića kao model što bi ga trebali prihvatiti svi Hrvati.

Taj paradoks, u povodu Rizvićeve studije Bosanski muslimani u Andrićevu svijetu, izvanredno uočava i Ivo Žanić: "Ustvrditi da je Andrićev roman Na Drini ćuprija, iako radnja nije dovedena do 1941. godine, 'bio zapravo pripovjedačko-sugestivna anticipacija genocida /četničkog nad Bošnjacima/ iz Drugog svjetskog rata (Rizvić, 1996: 223), (a slično na osnovu Rizvića tvrdi i Muminović, samo što on optužnicu proširuje tvrdeći: "Andrićeva umjetnost je danas u humanističkom pogledu prošlost koja je mogla inspirirati samo krvnike srebreničke tragedije da istraju u svom kosovskom bezumlju," op. E. K.) metodološki je isto što i optužiti Gogolja²⁹ da je Tarasom Buljbom anticipirao staljinske progone u Ukrajini. Štoviše, takvom interpretacijom zapravo se, u paradoksalnom obratu, legitimiraju velikosrpski propagandisti u njihovoj manipulaciji jednim književnoumjetničkim tekstom. Jer, obje interpretacije susreću se u bitnome - u polazištu koje kvalitativno izjednačuje dvije razine stvarnosti kako bi ih uzajamno legitimiralo, te u ishodištu koje se očituje kao čista ideologija. Ni Gogoljev ni Andrićev roman nisu bili anticipacija zločina, nego su naknadno učinjeni njegovom legitimacijom, pa tko nasjedne - nasjedne."³⁰

Tako patrističke interpretacije Andrićeve literature nužno dolaze u ćorsokak vlastitih ideologema. Bez autoreferencijske dimenzije, one nisu sposobne promišljati vlastitu aksiologiju i aksiomatiku, pa zapadaju u zamku nadređenosti ideologije svemu drugom. Prihvativši stav o apsolutnoj čitljivosti povijesti, bez svijesti da je historiografija po prirodi stvari ideološki uslovljena, da je ona, dakle, ideološka interpretacija povijesti i da u skladu s tim svaki historiografski izvodiv identitet jest narativni proizvod, te interpretacije ne mogu dijalogizirati ni s tekstom koji tumače, ni s njegovim mnogobrojnim kontekstima i ko-tekstualnim situacijama. One ostaju u domenu svog metaovjeritelja/ideologije.

A tu bi, zapravo, i mogla početi postmoderna interpretacija Andrića, jer joj se nudi šansa da dekonstruira postojeći interpretacijski kontekst (naime, onaj ideološki, tj. dominirajući velikosrpski, koji i jest nametnuo stav o Andrićevoj literaturi kao islamomrziteljskom i protivbošnjačkom tekstu). Na razvalinama tog konteksta mogla bi i otpočeti interpretativna metodologija kakvu u svom izvrsnom tekstu zastupa Nedžad Ibrahimović ocjenjujući patrističke interpretacije kao "potragu za identitetom. Identitetom Bosne i Bošnjaka (u njoj), identitetom književnoga djela i Andrića (u njemu). Patristička interpretacija rukuje identitetom koji se "ukazuje kao univerzalna i koherentna cjelina, statično označeno čvrstog i nedvojbenog označitelja, on (identitet, op. E. K.) je stalno samopotvrđujući samoidentičan pojam, on je jasan i referencijalan okvir za jasnu i samorazumljivu sadržinu, on je neupitni i transcendentni označitelj, onaj lacanovski Falus, pronađen i umiren u svojoj imaginarnoj, predsimboličkoj i predzrcalnoj fazi, on je otac Ne-razlike. On je po svemu imaginarni, odnosno (u društvenim konzekvencijama) ideološki identitet."³¹ Naspram takve projekcije identiteta, Ibrahimović, na podlozi Borhesove priče o pješčanoj knjizi kao metafori stalnoga samo(ra)stvaranja, utvrđuje da se identitet ukazuje u sasma drugačijem značenju, tj. kao dijalektička kategorija:

- a) on je, prije svega, povijesni pojam - uvijek dinamičan; on nije Leibnitzova monada bez prozora, koja odražava vječni bitak u malom i u cijelom, a niti kartezijanski samoidentitet sa mislećim subjektom;
- b) on je autoreferirajući pojam pa time i stalno samoupitan iz perspektive iz koje se i kroz koju se pita;
- c) on je složen i slojevit, još od Marxa i od Freuda, preko Lacana i Kristeve, do Baudrillarda i Sloterdijka;
- d) on, identitet, ne predmnijeva (više) logičku identičnost pojma sa samim sobom - postmoderni "obrat k jeziku", iniciran poststrukturalnim čitanjima Saussureovog strukturalizma, uvjetovao je njegovu stalnu posredovanost diskurzivnom (komunikacijskom) praksom;
- e) on je lacanovska želja i sklizanje duž lanca označitelja; takav, on je tek razotkrivač "povijesnosti svake povijesti", on je posljedica Derridaovog pogona umnogostručavanja okvira."³²

Tu bi i bilo sadržano ono najdragocjenije što je donio ovaj zbornik. Naime, pred ovakvim Ibrahimovićevim promišljanjem naprosto su se raspale redukcioniističke ideološke interpretacije Andrića koje se pokazuju kao autori nacionalnog i ukupnog povijesnog identiteta. I njihova aksiologija. I njihova metodologija. Tu više povijest sa bezbroj optika iz koje se može ispitivati, niti njene mnogobrojne interpretacije, niti njena mjerodavnost za sadašnjost unutar koje se danas misli o Bosni, niti njeno nastojanje da prepokrije ukupnu diskurzivnu praksu - ne mogu biti metaovjeritelj ni interpretacije ni teksta kojeg ona interpretira.

Dijalektična, pluralna egzistencijalnost bosanske povijesnosti u Andrićevu tekstu još čeka svoje istraživače, koji neće zapasti u stupicu patrističke ideologemičnosti, ali ni u stupicu one vrste esencijalističke kritike koja je u Andrićevoj literaturi, prenebregavajući svu složenu slojevitost povijesne slike, pronalazila samo univerzalne suštine, metafore jedne jedine, nadvremene stvarnosti o kojoj je Andrić pisao u svom poznatom eseju Razgovor s Gojom.

Hoćemo li Andrića dati na usvajanje i kome?

Hrvatska

(preuzeto: Vjesnik.hr)

OBLJETNICA Ivo Andrić, pisac koji nas povezuje ili razdvaja?

U društvu s Andrićem niti Krleža se ne bi razmetao svojom veličinom

Ove godine obilježava se pedeset godina otkako je Ivo Andrić primio Nobelovu nagradu za književnost, godišnjica njegove smrti bila je pak prošle nedjelje, 13. ožujka

Ines KOTARAC

Ove godine obilježava se pedeset godina otkako je Ivo Andrić primio Nobelovu nagradu za književnost, ali nakupilo se i stotinu godina otkako je u časopisu Bosanska vila objavio svoje prve radove - pjesmu u stihovima »U sumrak« i proznu pjesmu »Blaga i dobra mesečina«. Godišnjica njegove smrti bila je pak prošle nedjelje, 13. ožujka.

Andrićevi su romani »Na Drini ćuprija«, »Prokleta avlija«, »Travnička kronika« te cijnenjeni opus pripovjedaka do danas prevedeni na gotovo pedesetak svjetskih jezika. Ivo Andrić ostao je jedini pisac s ovih prostora koji je dobio tu najprestižniju nagradu za književnost, ali ni Bošnjaci ni Hrvati niti Srbi kao da ga ne smatraju svojim najjačim piscem. Iako nitko ne dovodi u pitanje kvalitetu njegovih djela, u različitim anketama i izborima najboljeg pisca i najvažnijeg djela u Bosni i Hercegovini će u pravilu ispred Andrića staviti Mešu Selimovića, Hrvati Ranka Marinkovića i Miroslava Krležu, a Srbi Miloša Crnjanskog, pa i Danila Kiša.

Dok Srbija ove godine slavi Ivu Andrića, u Hrvatskoj za sada nema takvih planova. Andrić je i dalje nacionalno problematičan pisac. Književni kritičar Velimir Visković ne bi se složio s ovim navodom. »Mislim da bi i sam Ranko Marinković skromno odbacio usporedbu prema kojoj je on veći pisac od Andrića, a i Krleža, poznat po svojoj grandomaniji, ne bi se baš razmetao svojom veličinom u društvu s Andrićem. Uostalom, svoju jedinu pravu književnu kritiku, izrazito pozitivnu, napisao je baš o knjizi Ive Andrića 'Ex Ponto' u Hrvatskoj riječi 1918. godine«.

Naši istočni susjedi samo što nisu ovu godinu proglasili Andrićevom godinom, tiskaju se knjige, izrađuju bibliografije, snimaju filmovi. Srbijansko Ministarstvo kulture ove će godine izdati nova izabrana djela Ive Andrića, Biblioteka Matice srpske, SANU i zadužbina »Ivo Andrić« pripremaju bibliografiju napisanu na 1200 strana, a redatelj Emir Kusturica režira film prema romanu »Na Drini ćuprija«. To su samo neki od cijelog niza projekata kojima Srbija ove godine slavi Ivu Andrića. Iako je tek prošla četvrtina 2011. godine, zanimalo nas je kako će se obilježiti pedeset godina od Andrićeve Nobelove nagrade kod nas te smo nazvali naša dva književna društva, Društvo hrvatskih književnika (DHK) i Hrvatsko društvo pisaca (HDP). U DHK-u zasad još nemaju ništa u planu, a u HDP-u, gdje se za petnaestak dana mijenja vodstvo, pričekat će dok završe izbori, i tek onda razmišljati o Andriću. Visković, još predsjednik HDP-a, kazao je kako su ga neki već pitali prema li kakvo obilježavanje tog značajnog datuma i u Zagrebu. »Meni je, iskreno, već dosadilo da ja budem jedini koji se bavi takvim 'nacionalno problematičnim' piscima. Mislim da bi bilo u redu da na tom planu nešto napravi i HAZU, pa i katedre kroatistike i srbistike na Filozofskom fakultetu. I to zajednički. Ja ću se rado priključiti«, objasnio je Visković. Prije gotovo deset godina u povodu pohranjenja originalne Povelje o Nobelovoj nagradi dodijeljene 1939. našem kemičaru Lavoslav Ružički pokrenuta je inicijativa da se u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti napravi soba za naše nobelovce - »Soba slavnih«. U njoj bi bila njihova materijalna ostavština, ali tada se otvorilo pitanje koliko mi nobelovaca zapravo imamo. Je li to osim spomenutog Ružičke i drugog kemičara nobelovca Vladimira Preloga i književnik Ivo Andrić? U toj su raspravi neki zauzeli jednu, neki drugu stranu, a komešanje zbog »Sobe slavnih« nakon nekog se vremena smirilo. Projekt zbog nedostatnih financijskih sredstava još nije završen, a danas, kad se prašina oko Andrićeve pripadnosti slegla, nadajmo se da će se taj virtuoz pisane riječi ipak naći u društvu hrvatskih nobelovaca kemičara.

Devedesetih godina prošloga stoljeća, kad se jasno htjelo razgraničiti što je »naše«, a što »njihovo«, i Andrić u tom dijeljenju nije najbolje prošao. »Nije se hrvatska književnost odrekla Andrića, nego se on odrekao nje«, rečenica je jednog od tih »književnih egzekutora« kako ih naziva Ivan Lovrenović u predgovoru »Proklete avlije«, objavljene među stotinu knjiga hrvatske književnosti u BiH. O tome lijepo svjedoči jedna priča Julijane Matanović iz zbirke »Tko se boji lika još« ispričana iz perspektive Jelene, lika iz poznate Andrićeve pripovjetke »Jelena, žena koje nema«. Andrićeva Jelena devedesetih godina u zagrebačkom je antikvarijatu završila na policama strane književnosti. Kad u antikvarijat uđe gospođa u potrazi za tom Andrićevom pripovjetkom, antikvar je ne može naći te njegova Jelena ponovno postaje žena koje nema, a Andrić pisac kojeg nema.

»Andrić je nesumnjivo bio podrijetlom bosanski Hrvat i katolik, u Zagreb je došao kao stipendist hrvatskog kulturnog društva Napredak. Istodobno je pripadao onim Hrvatima kakvih na početku 19. stoljeća nije bilo malo, koji su vjerovali u integralno jugoslavenstvo smatrajući Hrvate samo jednom komponentom troplemenog jugoslavenskog naroda. Takav integralni Jugoslaven ostao je do kraja života. Zbog takvog političkog izbora neki su ga devedesetih godina nazivali renegatom. Danas su mirnija vremena i red je da se klonimo teških etiketa koje štete hrvatskoj književnosti. Osobno se zauzimam za koncept hrvatske književnosti koji neće protjerivati nepodobne pisce, nego ih integrirati u hrvatsku tradiciju, osobito kad je riječ o veličinama poput Andrića«, kazao je Visković te dodao: »Andrić je veliki pisac i srpske i hrvatske i bosanske književnosti. Nije jedini pisac koji nas povezuje. Slično se nešto moglo dogoditi i Tinu Ujeviću da je dobio službu u Beogradu. U svojim memoarskim zapisima tiskanim 1928. u Srpskom književnom glasniku Miloš Crnjanski spominje kako su pisci iz uredništva Književnog juga, politički jugointegralističkog, ali literarno sjajnog

književnog časopisa, predlagali i Krleži da se 1919. s njima preseli iz Zagreba u Beograd kao političko i kulturno središte nove države. Da Krleža taj poziv nije odbio, tko zna kako bismo danas govorili o njegovoj ulozi u hrvatskoj književnosti«. Na pitanje čiji je Andrić, možda bi najbolji odgovor ležao u jednostavnim podacima o datumu rođenja koje navodi priređivač Andrićevih pripovjedaka »Priča iz Japana i druge odabrane« Krunoslav Pranjić. Ivo Andrić rođen je, kako piše tamo, u Travniku 9. listopada 1892., a umro je u Beogradu 13. marta 1975. godine.

I dok su određeni Hrvati Andrića devedesetih prešućivali, ni u Bosni i Hercegovini Andrić tih godina nije najbolje stajao. Iz redova Bošnjaka dolazile su optužbe za Andrićevu islamofobiju. Najglasniji je bio Muhsin Rizvić s knjigom »Bosanski muslimani u Andrićevom svijetu« koja je izašla u Sarajevu 1995. godine. Zamjerao mu je stereotipno prikazivanje bosanskih muslimana u brojnim njegovim djelima. Kod Andrića su oni bili poluazijatski nasilnici kojima je svojstvena senzualnost i duhovna praznina te koje podsvjesno muči kompleks »izdaje« zbog prelaska na vjeru turskog osvajača. Ozbiljni proučavatelji lika i djela Ive Andrića Rizvićeve stavove na kraju nisu smatrali relevantnima.

Kad je 1962. godine primio Nobelovu nagradu za književnost, Andrić je jedva dočekao da mine sva medijska halabuka zbog toga i da se opet nađe u svom običnom i jednoličnom radnom danu. Novčani dio nagrade Andrić je tada u cijelosti darovao za unapređivanje narodnih biblioteka u Bosni i Hercegovini. Nadajmo se da će se hrvatske institucije probuditi iz zimskog sna i na dostojanstveno obilježiti ovu obljetnicu. A za kraj prisjetimo se riječi koje je Andrić na francuskom jeziku izgovorio u Stockholmu prigodom uručjenja Nobelove nagrade prije pedeset godina: »Svak priča svoju priču po svojoj unutarnjoj potrebi, po meri svojih nasleđenih ili stečenih sklonosti i shvatanja, i snazi svojih izražajnih mogućnosti; svak snosi moralnu odgovornost za ono što priča, i svakog treba pustiti da slobodno priča. Ali dopušteno je, mislim, na kraju poželeti da priča koju današnji pripovedač priča ljudima svoga vremena, bez obzira na njen oblik i njenu temu, ne bude ni zatrovana mržnjom ni zaglušena grmljavinom ubilačkog oružja, nego što je moguće više pokretana ljubavlju i vođena širinom i vedrinom slobodnog ljudskog duha. Jer, pripovedač i njegovo delo ne služe ničemu ako na jedan ili na drugi način ne služe čoveku i čovečnosti. To je ono što je važno.«

Srbija

Nobelova nagrada Andriću uručena pre 50 godina

BEograd - Danas se navršava 50 godina od uručjenja Nobelove nagrade za književnost Ivi Andriću, a centralna svečanost obeležavanja ovog jubileja, pod nazivom "Laureatu u čast", biće održana u Jugoslovenskoj kinoteci.

Svečanosti u novoj zgradi Kinoteke prisustvovalaće, kako je najavilo Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva, ličnosti iz kulturnog i javnog života i predstavnici diplomatskog kora, a govoriće ministar kulture Predrag Marković.

Prethodno će ministar Marković otvoriti na platou kod spomenika na Andrićevom vencu tri izložbe: "Ivo Andrić pisac i/ili diplomata", "Moj prozor u knjigu" i "Zadržani pogledi - Andrić, svet slike i prijatelji".

U galeriji "Nova" biće postavljena izložba "Ivo Andrić pisac i/ili diplomata" autorke i muzejskog savetnika Muzeja grada Beograd Tatjane Korićanac koja predstavlja diplomatsku karijeru jedinog srpskog nobelovca i njegov boravak u Vatikanu, Bukureštu, Trstu, Gracu, Marseju, Parizu, Madridu, Briselu, Ženevi, Berlinu, kao predstavnika Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, potom i Kraljevine Jugoslavije.

Postavka obuhvata 20 panoa na kojima je predstavljeno Andrićevo stvaralštvo, panorame gradova u kojima je bio, upotpunjene slikama iz privatnog života, dokumentima i ličnim predmetima.

Izložba "Moj prozor u knjigu" samostalnog umetnika Željke Mićanović Miljković biće otvorena u Muzeju Ive Andrića.

U galeriji "Ozon" publika će moći da pogleda postavku "Zadržani pogledi - Andrić, svet slike i prijatelji" kustosa Muzeja grada Beograda Nade Seferović na kojoj će biti izložena likovna dela umetnika koja je Andrić imao u svom domu, a koja se danas čuvaju u njegovom Spomen-muzeju.

Među izloženim delima biće i slike Stojana Aralice, Sretena Stojanovića, Ignjata Joba, Milenka Šerbana, Mila Milunovića, Petra Lubarde, Nikole Graovca, Nedeljka Gvozdenovića, Zuka Džumhura, Peđe Milosavljevića i drugim, manje poznatih umetnika.

Istog dana, u Kragujevcu, na Sceni "Joakim Vujić" Knjaževsko-srpskog teatra premijerno će biti izvedena predstava "Noć u kafani Titanik" - obrada Andrićeve pripovetke "Bife Titanik", po tekstu i u režiji Nebojše Bradića.

Povodom 50 godina od dodele Nobelove nagrade i 100 godina od prvog objavljenog rada srpskog nobelovca, Zaduzbina Ive Andrića, koja je osnovana pišćevom testamentarnom voljom 1976. godine, finansirala je, uz delimičnu pomoć Ministarstva kulture, izradu kompletne Bibliografije Ive Andrića (1911-2011) koja je urađena u Biblioteci Matice srpske.

Zaduzbina je objavila i do sada najkompletnija i po novom, hronološkom principu, organizovana Sabrana dela Ive Andrića u 20 knjiga u kojima su štampani još i neki nepoznati ili malo poznati Andrićevi rukopisi, prepiska, dnevnici i intervjui.

Pre pola veka Andrić je primio Nobelovu nagradu za književnost, uz obrazloženje da mu se ona dodeljuje "za epsku snagu" kojom je "oblikovao motive i sudbine iz istorije svoje zemlje".

Bila je to velika čast za Srbiju i veliko priznanje za srpsku kulturu i danas, posle pet decenija od dodele nagrade, posle više od tri i po decenije od njegove smrti, delo Ive Andrića živo je i aktuelno i izaziva pažnju čitalačke javnosti i kod nas i u svetu, smatraju u Zaduzbini Ive Andrića.

Sam nesklon obeležavanju i proslavama jubileja, Andrić je, povodom stogodišnjice rođenja Sime Matavulja, zabeležio da proslave jubileja "imaju tu dobru stranu da u čitalačkoj javnosti i u svakom pojedincu obnove lik pisca čiju uspomenu slavimo".

"Ako ta proslava bude povod da se najposle izdaju pregledno, celovito i logično sređena sabrana dela toga pisca i da se o njima pojave nove i dopunske studije, ona je postigla svoj cilj i dobila svoj stvarni smisao i svoje opravdanje", istakao je Andrić.

Kako se u ovoj godini navršavaju dva jubileja Ive Andrića - 100 godina od objavljivanja njegovog prvog književnog rada u časopisu "Bosanska vila" i 50 godina od dodele Nobelove nagrade za književnost, a u oktobru 2012. i 120 godina od njegovog rođenja, period od oktobra 2011. do oktobra 2012. utvrđen je za obeležavanje ovih jubileja.

Ne damo Andrića, ali podijelit ćemo sa svima blago koje smo naslijedili

Sarajevo

Međunarodni naučni skup “Nobelovac Ivo Andrić – 50 godina kasnije” na ANUBiH

11. decembar 2011.

Organizacioni odbor za pripremu skupa “Nobelovac Ivo Andrić – 50 godina kasnije” činili su akademkinja Hanifa Kapidžić – Osmanagić, akademik Zdenko Lešić (predsjednik Org.odbora) i akademik Juraj Martinović, 21.11. tekuće godine. Skup je imao za cilj sagledati na koji se način i kroz kakve aspekte Andrić danas posmatra. Referate je iznijelo dvanaest istaknutih naučnika, stručnjaka, književnika iz Sarajeva, Tuzle, Mostara, Zagreba, Beograda, Londona i Varšave.

U uvodnoj riječi akademik Zdenko Lešić rekao je da ANUBiH ima obavezu prema Andriću, kao nekadašnjem članu, ali i najbitnije, kao svjetskom piscu, uz naglašenu iznenađenost podatkom koliko je Andrić prisutan u svijetu i koliko se o njemu govori, ocjenjujući da se on spominje u kontekstu u kojem tu čast ima vrlo malo domaćih pisaca.

Akademik Lešić je rekao:

“Ova godišnjica nije neka naročito važna godišnjica – već je to trenutak kada se iznova može čitati Andrić. Prošlo je 50 godina od Nobelove nagrade, svijet se od tada promijenio i mi smo se promijenili. Više ne možemo ni čitati Andrića kako ga je čitala njegova generacija 60-ih i 70-ih godina. Važno je sada znati kako ga mi danas čitamo i šta on nama danas znači”

Lešić je istakao da je na skup pozvano nekoliko ljudi iz inostranstva, koji mogu svjedočiti o tome koji je status Andrića danas u svijetu. Književnici i intelektualci iz BiH će izlagati i promišljati o poziciji Andrićevog djela u bh. društvu. Lovrenović će kroz referat “Andrić kao naše ogledalo” istražiti koliko se mi zapravo vidimo u njegovom djelu, dok će Kazaz govoriti o restrukturiranju političkog identiteta u romanu “Prokleta avlija”.

Svoj referat prva je iznijela Celia Hawkesworth iz Londona, koja je prevodila Andrićeva djela na engleski jezik, te ga time uvela u anglosaksonski svijet, ali i napisala knjigu o njemu. Njen referat “Andrić u eteru: Šta se može danas saznati sa interneta?” pokazao nam je veliku prisutnost Andrićevog imena na Google-u, sa oko 60 stranica i 630 jedinica; ali da Google Storage poznaje 100 stranica sa 3700 jedinica. Istakla je da je istražujući pronašla posve nova čitanja Andrića. Također je naglasila štetu što esej Zorana Milutinovića “Misunderstanding is a Rule, understanding is a miracle: Ivo Andrić’s Bosnian Chronicle” iz 2008. godine, vanrednog profesora na UCL Univerzitetu u Londonu, se nalazi na 20. stranici. Našalivši se pozvala je da klikom na njegov esej, vratimo sam esej na prve stranice na Google-u.

“To pokazuje da je on ušao u svijet mnogih ljudi koji se bave književnošću, a njegova su djela svjetski poznata i čitana”, zaključila je Celia.

Ivan Lovrenović smatra da je Andrić u simboličnom poretku i prije Nobelove nagrade zauzimao visoku poziciju, ali da ga je ovo najprestižnije priznanje učvrstilo na toj poziciji, te ostavilo samoga na vrhu te ljestvice. Naglašava da je Andrić u svakom pogledu bio jugoslovenski pisac, ali da je njegovo djelo “sakralizirano i politizirano, čime je i umrtvljavano”.

“Mnogo je primjera tog umrtvljenja, a svi se mogu svesti na selektiranje sistema šta će se čitati, i šta će biti stavljeno u obrazovni sistem prije svega, ali i u interpretativna čitanja”, ocjenjuje Lovrenović.

“Da Andrić dijeli sudbinu stvaranja etnonacionalnih kultura, dokaz je i da on u takvoj situaciji biva predmetom političke instrumentalizacije”, rekao je Lovrenović.

“Andrić će trebati pričekati neko treće vrijeme kada će njegovo djelo biti dekanonizirano i otvoreno izvan prizemlja političke upotrebe. Generacijama koje to dožive, Andrić će se prikazati u shvatanjima koja nama

izmiču”, zaključio je on.

Prof. dr. Robert Hodel sa Instituta za slavistiku iz Hamburga govorio je na temu “Andrić i socijalno pitanje”.

Prof. dr. Zoran Milutinović iz Londona obradio je temu “Andrić, zlo i etička kritika”, na primjeru pripovijetke Mustafa Madžar, istakavši kako je on bio moralista mučen saviješću. Kako je stalno ponavljao rečenicu “Svijet je pun gada koji nanosi zlo nemoćnim”, smatrajući sebe oličenjem dobra i vidjevši se kao sveca, time se braneci, da bi i sam postao gad i suzbijao zlo zlim.

Alma Denić – Grabić, prof. dr. na Odsjeku za bosanski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Tuzli, radila je na temi “Jelena, žena koje nema ili odsutni govor”.

U svom referatu “Politički sukobi identiteta u romanu ‘Prokleta avlija’”, prof. dr. Enver Kazaz kao osnovnu tezu izveo je da je sistem paranoičan. Čamil biva uhapšen zbog sumnje zajednice da je kao drugačiji, kao hibrid opasan, što pokazuje skeptičan pogled zajednice na bilo koji sistem uređenja.

Zvonko Kovač, redovni profesor južnoslavenskih književnosti na Odsjeku za slavenske jezike i književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, imao je temu “Andrićevi dijaloški narativi o modernizaciji”.

Saša Ilić, književni kritičar iz Beograda, se fokusirao na značaj Andrića nakon raspada Jugoslavije i njegovu pozivaju u procesu stvaranja nacionalnog kanona i konstrukcije nacionalnog identiteta.

“Istraživao sam kakva je bila upotreba Andrićeve ostavštine i primjetio sam da je došlo do pomaka interesovanja ka Andriću od njega kao pisca do Andrića kao diplomate, akademika i političara. To samo pokazuje koliko se Andrićem manipuliše u procesu stvaranja nacionalnog identiteta”, rekao je Ilić, našalivši se na sličnost sa filmom Dušana Kovačevića “Maratonci trče počasni krug” kada se svako malo neko pojavi sa novim testamentom.

Željko Ivanković, književnik i prevoditelj, obradio je temu “Andrićeva plurizavičajnost i njena refleksija u njegovom djelu”. Te je naveo citat: “Čini mi se kad bi ljudi znali koliko je za mene bio napor bilo živjeti, oprostili bi mi lakše sve zlo što sam počinio i sve dobro što sam propustio da učinim, i još bi im ostalo malo osećanja da me požale.” iz “Znakova pored puta”.

“Jednu od nama jako važnih tema – ‘Andrić u čitankama’ prezentirat će Nenad Veličković. Mi zapravo i nemamo svijest o tome da li je Andrić uopšte i koliko je prisutan u obrazovnom sistemu BiH i ovo je prilika da to preispitamo”, rekao je akademik Lešić.

Na osnovu istraživanja za svoj doktorat, Veličković je odgovorio o zastupljenosti Andrića u čitankama, rekao da postoje tri obrazovana sektora te da unutar svakog postoji jedna ideologija – nacionalizam, i da je stereotipno predstavljanje negativne slike drugog. Naveo je primjere srpske čitanke za 8. razred u kojoj se nalazi pripovijetka kmet Siman, te hrvatske čitanke za 8. razred u kojoj je odlomak iz “Dana u krvi”, kroatiziran (“Toga dana u studenome..”)

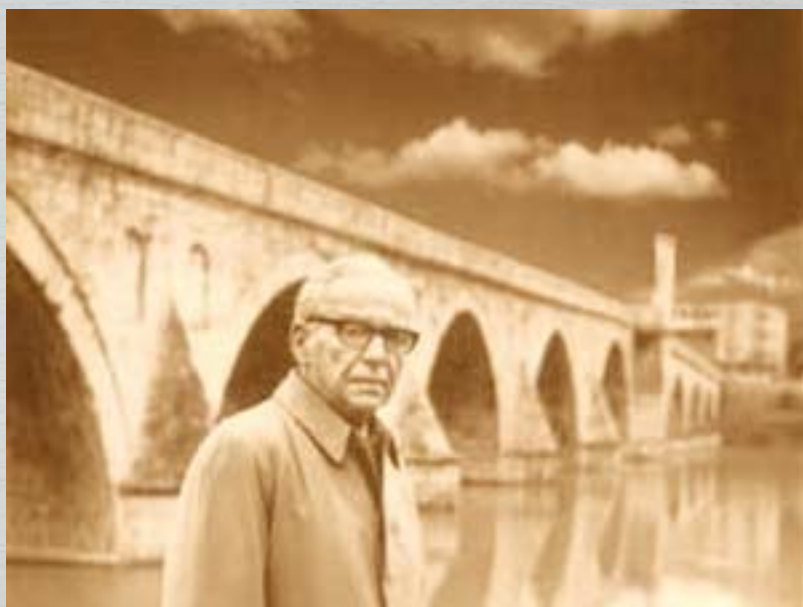
Veličković je postavio pitanje: “Kako Andrića mogu čitati kada je falsifikovan?”, te zaključio da tri vladajuća nacionalna sektora za tri nezavisna konstitutivna naroda falsifikuju i zloupotrebljavaju.

Perina Meić, sa Filozofskog fakulteta u Mostaru, istražila je šta kažu “Povjesničari hrvatske književnosti o Andriću”, navevši primjer Dubravka Jeličića koji kaže da je Andrić pisac hrvatskog ekspresionizma i dio hrvatske književnosti. Te primjere Krešimira Nemeca i Slobodana Prosperova Novaka koji tvrde da je Andrić dio i hrvatske književnosti. Ali i da je Nemec napravio ljestvicu Andrićevih romana po ovom redoslijedu: “Travnička hronika”, “Prokleta avlija”, “Na Drini ćuprija”; gdje je “Gospodica” najniže rangirana jer su se studiji i kritike zaobilazile roman. Također, smatraju da su Andrićeve pjesme ekspresionističke i prosječne, dok su “Ex Ponto, Nemiri” nove i svježije. Meić je zaključila da Andrić nije primjereno pozicioniran i interpretiran.

Posljednji je izlagao prof. dr. Maciej Falski iz Varšave na temu “Andrićev opus u Poljskoj nakon 1991. i projekt transkulturalne interpretacije”, koji je rekao da su na Univerzitetu u Krakovu pisali protiv toga da je Andrić pisac mržnje i da je on pravi jugoslavenski pisac, te da se čitanje njegovih tekstova treba uzeti u obzir biografski i kulturalni kontekst. Skup je rezultirao dobijanjem slike promišljanja Andrića u novoj perspektivi postmodernih tumačenja i razumijevanja književnosti. Lešić zaključuje skup i zahvaljuje se prisutnim izlagačima, te ih poziva da opet započne rasprava o Andriću.

Andrić je i sam izjavio da se svako morao negdje roditi. Možda zato što je želio da pripada svima, ali ne samo nama koji govorimo njegovim jezikom, već cijelom svijetu. Njegova djela su prevedena na brojne jezike i tako prenijela njegov glas širom planete. Mi smo ponosni na to jer njegov glas govori o nama. Mi smo ponosni na to što je rođen baš ovdje i kao što reče profesorica Jasmina Melkić prilikom obilježavanja jubileja u našoj školi: „Ponosni smo što hodamo istim hodnicima kojima je on hodao“.

Obilježavanje jubileja u našoj školi

pobedu i izbavljenje nego i čudo; jedno ponovno radosno rođenje po naročitoj milosti viših sila.

- Ljudi koji ne paze šta govore i ne vode računa kad šta govore, a mnogo više misle o tom kako izgledaju i kakav utisak ostavljaju dok govore, nisu ni prijatni ni korisni, i sa priličnom verovatnošću može se kazati da će celog života biti i sebi i drugima nezgodni i teški. Ali, s druge strane, ljudi koji samo na to paze i samo o tome vode računa, a nio čemu drugom – nisu ništa bolji. Naprotiv. U ovom slučaju pravi put je zaista - u sredini.

Ljubav

- Ljubav, kad je iskrena i duboka, lako

I tako smo, ponosni, tog 14. decembra 2011. završili, zaplesali i podsjetili se na neke najljepše misli ovog našeg nobelovca. Sve to priredili su nam učenici četvrtih razreda sa svojom profesoricom Jasminom Melkić. Svi prisutni su uživali u tom satu umjetnosti, a svečanosti je prisustvovala i savjetnica za maternji jezik i književnost Esmā Sarajlić.

- Treba govoriti, jer je ćutanje lenost i kukavičluk, i truje odnose među ljudima... To je dužnost, jer je mnogima od nas često potrebna samo dobra reč bliska čoveka.
- Samo se treba roditi na ovaj svet i očima progledati, pa kraja nema svemu što se čoveku može desiti.

Čovjek

- Ljudi ima tri vrste: neko, ili je čovek, ili je polučovek, ili nije nikakav čovek. Čovek je onaj koji ima svoj stav i savetuje se sa drugim ljudima. Pola čovek je onaj koji ima svoj stav i ne savetuje se sa drugima. Nije nikakav čovek onaj ko nema svoj stav, a ni ne savetuje se sa drugima.
- Znaci koje ostavljamo iza sebe neće izbeći sudbinu onoga što je ljudsko: prolaznost i zaborav. Možda će ostati uopšte nezapaženi? Možda ih niko neće razumeti? Pa ipak, oni su potrebni, kao što je prirodno i potrebno da se mi ljudi jedan drugom saopštavamo i otkrivamo. Ako nas i ti kratki i nejasni znaci i ne spasu od lutanja i iskušenja, oni nam mogu olakšati lutanja i iskušenja i pomoći nam bar time što će nas uveriti da ni u čemu što nam se dešava nismo sami, ni prvi ni jedini.
- Ponekad čovek preživljuje takve stvari, da sama činjenica da ih je preživeo znači ne samo

prašta i zaboravlja. Ono što je najlepše u iskrenoj i dubokoj ljubavi, u kojoj je sve lepo, to je da u odnosu prema onome koga volimo nijedna naša mana ne dolazi do izraza. Mnogo što, što je zlo u nama iščezava, a ono što je dobro utrostruči se. Čovek koji ne voli nije sposoban da oseti veličinu tuđe ljubavi, ni snagu ljubomore, ni opasnost koja se u njoj krije. Velika, prava ljubav pokazaće svoju punu snagu samo onda ako uspe da od dvoje ljubavnika, slabih ljudi, načini stvorenja koja se ne boje ni promena, ni nesreća, ni rastanaka, ni bolesti, ni života, ni smrti. U ljubavi ima mnogo bola, nereda i nepravde. Ali ljubav je tako tajanstvena stvar da i to možda samo tako izgleda pred našim površnim i nesavršenim sudom. Snaga i veličina ljubavi, koju nikad dovoljno ne poznajemo, možda je tolika da se i to što nama izgleda kao bol, nered i nepravda ispravlja i poravnava negde, na nekom višem planu kojeg mi ne vidimo.

Sreća, nesreća

- Ništa ljude ne vezuje tako kao zajednički i srećno preživljena nesreća. Što ne boli to nije život, što ne prolazi to nije sreća.
- Svi ljudi traže sreću, sa manje ili više snage i upornosti, a najviše izgleda da je nađu i sačuvaju imaju oni koji je traže u zajedničkoj sreći što većeg broja ljudi sa kojima ih život vezuje.
- Nesumnjivo je srećniji i može da izgleda jači i dosledniji onaj ko iskreno i duboko oseća smisao, vrednost i lepotu jednog određenog sveta i jednog utvrđenog načina života, ali samo onaj ko je sagledao i upoznao (ili bar naslutio) raznolikost sveta i neiscrpnu

mnogovrsnost njegovih pojava sa svima njihovm suprotnostima, prelazima i stradanjima, samo taj može biti smatran pravim i potpunim čovekom.

Žena

- Ženastoji, kaokapija, naizlazukao inaulazuovogsveta.
- Ženska nežnost, ta čudna snaga koja, nevidljiva a svemoćna živi u tim slabim stvorenjima, izbija iz njih u najrazličitijim oblicima, i stvara i rastvara živote i sudbine oko sebe.
- Želja za lepom ide mimo i, često, iznad ljudskih potreba.

Mladost i starost

- Mladost je srećno doba u kome čovek počinje da veruje u sebe, a još nije prestao da veruje drugima.
- Jer o najvećim i najtežim stvarima svoga života niko ne voli da govori.

Mudrost

- Mudar je onaj koji pojave sveta oko sebe ne gleda izdvojeno i usamljeno, nego povezane što je više i šire moguće sa svim ostalim što se u svijetu javlja i dešava. To, naravno, nije cela mudrost života, ali je svakako jedan od uslova za njeno postizanje.
- Stalno posmatram kolika je neosetljivost osjetljivih ljudi prema osjetljivosti njihovih bližnjih.

- Čim možemo nekom čoveku da kažemo jasno i otvoreno da nas je uvredio i da navedemo posve određeno čime je to i kada učinio, to znači da smo mu uvredu oprostili ili smo spremni da to učinimo. Muka je dok uvredu nosimo čutke u sebi.
- Zvezdanog neba i ljudskog srca nikad se čovek neće moći nagledati.

Život

- Tok događaja u životu ne zavisi od nas, nikako ili vrlo malo, ali način na koji ćemo te događaje podneti, u dobroj meri zavise od nas.
- Za život treba mnogo napora i za svaki napor nesrazmerno mnogo hrabrosti. Čovek, da ne bi stao i klonuo vara sam sebe, zatrpava nedovršene zadatke novima, koje također neće dovršiti, i u novim poduhvatima i novim naporima koji traže nove snage i više hrabrosti. Tako čovek potkrada sam sebe i s vremenom postaje sve veći dužnik prema sebi i svemu oko sebe.
- Kad god mi mislimo da su nam se za nešto otvorile oči, to obično znači da smo ih za stotine drugih stvari zatvorili.
- Prevariti se u jednoj velikoj nadi nije sramota. Sama činjenica da je takva nada mogla da postoji uradi toliko da nije suviše skupo plaćena jednim razočarenjem, pa ma kako teško ono bilo.
- Život nam vraća samo ono što mi drugima dajemo.

Kraj

- Iza svih mojih gorkih reči krije se, ipak, uvek ljudsko biće sa svojom željom za srećom.
- Mi i ne znamo koliko snage i kakve sve mogućnosti krije u sebi svako živo stvorenje. I ne slutimo da sve umemo. Budemo i prođemo, a ne saznamo šta smo sve mogli biti i učiniti. To se otkriva samo u velikim i izuzetnim trenucima kao što su ovi u kojima Aska igra igru za svoj već izgubljeni život.

~ U sumrak ~

U sumrak pevaju devojke. Njini su glasovi meki i dahnu svežinom cveća i ljubavi. Njina pesma blaga, kao behar opada. Ona ima nešto od mojih ljubavi: davno, toplo i lepo. Ona podseća na sarajške sumrake, kad jablanovi sjaju u crvenom zlatu, kao vitke ponosne žene.

Kao rumene latice zasiplju me glasovi. Pevaju lepo. To liči na pozdrav od starih prijatelja, na spomen onoga sto proživeli u ljubavi i zanosu. One pevaju, u suton, kao sreća moja da mi rupcem maše.

Ali srce je moje tamno jezero koga ništa ne diže i u kome se niko ne ogleda.

Ivo Andrić

*(Prva Andriceva pesma objavljena u "Bosanskoj vili"
30. septembra 1911. godine)*

Kako smo tražili (i pronašli) lijek za samoću

Glupo je što ljudi misle da je za samoću potrebna samo... pa, samoća. To nije ni približno istini. Ponekad se i u najvećoj gužvi čovjek osjeća izolovan, nepotreban. Tumara hodnicima koje je već stotinu puta vidio, a svaki put se osjeća kao da je prvi. Uvijek prolazi s istom dozom nesigurnosti i straha. Prolaze sjene, prolaze odrazi, a vrijeme za takve uporno odbija da se pomakne s mrtve tačke. Srce im je tamno jezero koga ništa ne diže i u kom se niko ne ogleda.

Eh, dragi čika Andriću. Vi biste to trebali znati. Glupo je kad neko gleda svijet drugačije od ostalih pa ga prozovu čudakom. Samo zato što se ne uklapa u norme koje nam zadaje okrutna monotonija svakodnevnice, odbačen je od svijeta u kojem treba da se bori i pronalazi. I to biste trebali znati, čika Andriću. Ne želim sebe zvati čudakinjom, ipak ima ljepših riječi da to definišu, mada ih ja nikad nisam pronašla, ali ne smijem se odvažiti da sebi dam titulu koju ste Vi tako lijepo definisali- umjetnik. Znae, umjetnici ne moraju biti neshvaćeni (mada sudbina obično voli tako postavljati stvari) i neshvaćeni ne moraju biti umjetnici. Zato ste se Vi odvažili poći na putovanje pronalaska definicije umjetnika. Isprva mi je to zvučalo kao traženje Atlantide; mit lebdi između neba i zemlje, svi ga znaju, ali ga niko nikad nije potvrdio, a Atlantida nam još uvijek spretno izmiče makar joj se približili i u mašti.

I umjetnost je takva, dalo se shvatiti iz mnogobrojnih sati provedenih u razgovoru s Vama. Razgovori u kojima ste, doduše, govorili kroz svoje priče i likove, ali mislim da sam Vas shvatila. Nemojte me pogrešno shvatiti- nisam opsjednuta Vama iako ste bili fascinantna ličnost. Jednostavno ste mi objasnili ono što drugi prijatelji nisu mogli, a niste previše filozofirali (filozofija- česta potreba za nepotrebno pretjerivanje). Jednostavno ste vjerovali da je umjetnost dar čovjeku koji je može otkriti običnim ljudima bez da ih optereti i držali ste se toga da je umjetnost snaga koja pokreće dušu i da je brani od neprijatelja uzvišenosti. Bili ste zaljubljeni u pojam umjetnika a umjetnost ste voljeli najčišćom vrstom ljubavi, kojoj se može dati život i za koju se može dati život. Da mi je osjetiti tu ljubav na trenutak... Ona je bila Vaš spas u usamljenosti među nekad hladnim zidovima naše lijepe Velike gimnazije. Potpuno bismo se razumjeli kad bismo rekli da je SVE što se desi unutar naše gimnazije malo čudo. Svaki dan je avantura a svaka učionica u sebi krije mora i pustinje koje moramo preći. Ko u ovu školu nije išao, neće shvatiti.

Ne mislim da je Vaše srce tamno jezero u kom se niko ne ogleda. Zar se u njemu nisu ogledale sarajevske djevojke u sumrak? Sto godina je prošlo. Djevojke više ne pjevaju u sumrak. Sreća ne maše ni rupcem. Dragi čika Andriću, zamolila bih Vas da mi odate tajnu kako ostaviti trag. Vi ste bili Umjetnik upravo zato što ste u samoći imali vremena razmišljati o umjetnosti. Umjetnost je tu da nas utješi u samoći i pomogne u gužvi. Prošlo je mnogo vremena od onog dana kad ste u udžbenike diskretno, ali elegantno ubacili smisao da ih uopšte i čitamo. Prošlo je mnogo vremena i od vrhunca Vašeg rada, Nobelove nagrade, ali Vi i dalje živite. Vi ste ohrabivali i nastaviti ćete ohrabrivati mlade isprepadane umjetnike da i oni traže svoj smisao u svijetu i da ne odustaju na prvi znak samoće. Baš zbog Vas neću baciti svoje skice u vatru. Neću baciti svoja uvjerenja i svoje avanture u vatru. Sjetim se često životne filozofije jedne prijateljice- Revolucija počinje jednom individuumom. Tad se obično sjetim i Vas, čika Andriću. Shvatite to kao kompliment, naravno.

Sabaheta Hadžić, II6

Stranice posvećene Andriću uredila Elma Dučić, prof.

Admir Omeragić, IIc

VOLJENOM GRADU

Voljenom gradu ovu pjesmu pišem
Jer dati mu ne mogu više
Al' znaj da ova pjesma diktat je srca moga
Što kuca za njeg' bez prestanka

I divim ti se vječno, moj voljeni grade
Jer tvoja ljepota, broj je beskonačan
Jer tvoja čar, naprosto je neopisiva
A djelić tebe, sjaj je u mojim očima

U tebi se gradi ljubav i prijateljstvo
Svi smo tu zajedno i djelujemo kao jedno
I u dobru i u zlu
I u javi i u snu

Iako su ti krila slomljena bila
I rekoše ti da poletjeti nikad nećeš više
Veliku grešku tada napraviše
Jer ti u visine hlabro se diže

I za kraj, poslušaj me, voljeni moj grade,
Nek' te obore, ti nemoj pasti
Nek' te zarobe, ti nemoj odustati
Već podigni pogled i ponosno reci:
„Mi nikad zgaženi bili nismo,
I još uvijek dišemo
Jer upravo ovdje, na ovom mjestu
Živjeli su heroji
Živjele su nacije
Živjet će sarajevske generacije!”

Adna Čengić, IIb

Crno-bijeli svijet

Plesni podij građen od crno-bijelih ploča života djelovao je enormno ogroman. Taktovi melodije valcera kreću i mi se počinjemo kretati u ritmu pri tome ostavljajući šare, krugove i fraktale na ploči života... Šahovska ploča gdje kralj i kraljica stoje jedno pored drugog bez prijatne matom ili pak tutnjava topova i kopita konjice bez dalekometnih lovaca i beskorisnih pješaka...

Neki su već stajali na tim istim pločama, neki će tek stajati. Ali svi će jednom doći, stati i osjetiti se kao kralj, kao kraljica... I onda kad vrijeme bude trebalo stati, kad više ne bude svirao valcer znat će se šta treba uraditi... Tada u tom trenutku u vječnu igru ući će svi igrači u već davno odigranim partijama... I tada će i oni zaiigrati igru... Jer tada više neće biti bolne i teške žrtve jedne partije... Tada će sve osvojene i izgubljene figure postati jedno... Postat će sreća, postat će radost kojoj, ako se mene pita, neće biti kraja...

Na kraju svi smo mi profesionalci, amateri ili plesači iz hobija... Svi smo mi marionete koje neko pokreće i koje se kreću povlačenjem konaca jednog čovjeka...

Nejira Rovčanin, IIc

List na putu

Hodajući dugom šumskom stazom,
stadoh na žuti list,
koji je vjetar spustio tu,
da spava na hladnom tlu!

Listovi lete k zemlji, sve više i više,
i baš kad „misle” da su stigli
na „cilj”, vjetar ih otpuše
sve dalje i dalje, baš kao i
ljude što život u nepoznato šalje.

Lete, dok čovjek čovjeka gazi,
na dugoj životnoj stazi.
List je kao i čovjek kojeg život gazi,
i nimalo ne mazi.

Svi smo mi listovi na putu,
lijepi, koje nose živorni vjetrovi,
ali svi tražimo ljubav i utočište
u nečijem toplom skutu.

Saša Jovljević, IVa

Obećanje

Starice moja,
kada si otplovila iz luke života mislila sam da ćeš se vratiti,
vjerovala sam da me ti nisi napustila kao svi ostali prije tebe,
i čekala sam.

Čekala sam te, starice moja, i kada je kiša lila tih jesenjih dana,
Mislila sam da će ti kapljice pokazati put do mene.
Nisu.
Kiša me je iznevjerila.

Čekala sam te, starice moja, i kada mi je vjetar mrsio kosu,
Vjerovala sam da će te krila vjetra dovesti do mene.
Nisu.
Krila vjetra su me iznevjerila.

Čekala sam te, starice moja i kada su mi morski valovi dodirivali kožu,
Nadala sam se da će ti oni biti putokaz do mene.
Nisu.
Morski valovi su me iznevjerili.

Čekala sam te, starice moja,
Preklinjala sam nebo da mi te dovede, no nebo je ostalo nijemo na moje mol
tve,
Preklinjala sam Zemlju da mi te dovede,
No ona se samo nastavila nemilosrdno okretati kao i prije.

Starice moja, ja ću te čekati sve dok ne padne i posljednja kiša,
sve dok ne dogori posljednja vatra,
sve dok ne udahnem posljednji dah.

Starice moja, ja ću te uzaludno čekati zauvijek.

Merjem Selimbegović, IIIa

Samo za dušu nema tijela

Ona bol, kad te kida, ubija, i dok izgaraš iznutra znaš da ništa ne osjećaš. I to boli mada nije oštro, nije vrelo, nit' je grubo, niti teško, boli ko sam vrag, ali tajno, ne ostavlja trag, i dođe ti da vrisneš, ali to je gluha bol, nijema bol, to je tupa bol, skupa i bezgranična, to je zauvijek. Tijelo će izdržati sve, ali razum ne, na njega utječe sve, i nikada nije isti. Ne daj da te ubiju, tu gdje te boli, a ne osjećaš. Nek' duša nađe mjesta, prvo nek' se smjesti bijes, zatim nek se ugura sujeta, stres na čelu kolone praćen mržnjom i cinizmom, za sve ima vremena i za sve ima mjesta, samo za dušu nema tijela. I kad goriš, a oblijeva te hladan znoj, uvijek si spreman da progutaš ponos svoj, ali teške riječi nećeš progutati već samo vratiti istom mjerom. Očaran takvom scenom, sve ijednom, ti i mnogi što slijede primjer tvoj, hodate pognuti glave, a za sobom vučete duše svoje i ponos svoj.

Amel Aladžuz, IId

Smrt

Padaš u mrak
Osjetim samo tvoj dah
Hladan i jak
Suh kao prah

Spaljeno tijelo tvoga bića
Stoji na dnu
Okruženo urlicima tvoga plača
Ogledaš lice u životnom plamenu

Ti znaš da će se vatra ugasi
Suze će borama pronalaziti put
Tvoja vanjština će utrnuti
Ostat ćeš krut

Potonut ćeš još niže
Niže od dna
Tvoje suze neće teći više
Teći će suze tvoga prijatelja

Amel Aladžuz, IId

CRVENA PRIČA

Stojim pred izlogom prodavnice. Svjetlost, koju je sunce bacalo, odbijala se o staklo i zaslijepljivala moje oči. Svjetlost je bila crvena.

Da budem iskren, nisam siguran da li je svjetlost bila crvena. Moguće je da su to bili pretežno crveni modeli proljetne kolekcije u izlogu. Crvene patike, majica i crveni tulipani, koje je maloprije nosio neki mladić. Obrazi su mu zacrvenjeni, a noge su žurno trčale da joj daju tulipane što prije. Eh, kako bih i ja da osjetim da mi srce lupa crveno pred sastanak. Šteta što mi nisu obrazi crveni, ali se meni oči sjaje crveno kad je vidim. Dao bih sve crveno na ovom svijetu samo da ona osjeti moje crvenilo njoj namijenjeno. Želim da me crveni vjetar nosi visoko, da nosi tulipane i sve crveno, daleko gore iznad oblaka, daleko u crveno kraljevstvo gdje je kraljica ona. Hoću da pišem crveno, radim crveno, pjevam crveno, skačem, trčim, plivam, letim, tonem sve crveno, i da s njom provodim crveno vrijeme.

Opazio sam da se crveno sunce polako spuštalo iza horizonta. Još sam stajao pored prodavnice izgrađene od cigli. Cigle su bile crvene. Sjećam se da mi je neko rekao da one ili grade kuću ili vuku mrtvo tijelo duboko u mrak bez crvene boje.

Nakon nekoliko godina, dodoh opet na ono isto mjesto. Crvenih cigli nije bilo, tu je stajao park, a na klupi u parku je sjedila ona. Bila je sama. Ponovo onaj crveni sjaj u očima. Puhnu crveni vjetar i odnese me u njeno crveno kraljevstvo, a ona je sjedila okružena tulipanima crvene boje.

Amra Seta, IId

KO U LJUBAVI OČEKUJE SAMO SREĆU,
TAJ NEMA POJMA O LJUBAVI

Ljubav je buđenje u duhu, onaj ko je upoznao ne može je opisati i predstaviti je onakvom kakva ona i jeste. Nemoguće ju je iskazati riječima, a za to u većini slučajeva ne postoji potreba. Ljubav se jednostavno dokazuje djelima, a ne pustim riječima. Onaj ko u ljubavi očekuje samo sreću, taj nema pojma o ljubavi.

Sreća i tuga se neprestano dave i međusobno se osporavaju. Trnovita je to staza, po kojoj moramo koračati oprezno, korak po korak. Međutim, osnovni i krajnji cilj svake prave ljubavi treba predstavljati ispunjenje našeg srca upravo srećom. Ali šta učiniti kada se to ne dogodi, kada osjetimo da je naš život izgubio svaki smisao i u potpunosti se promijenio? Ponekad poželimo da izbrišemo prošlost sa svakim novim danom što se gasi. Samo da je izbrišemo da više nikad ne zaboli. Tada se više dan ne bi mjerio onim što je nekad bilo. Početak svake ljubavi je prekrasan, ta euforija koja zavlada našim bićem i postavi srce na mjesto upravnika naših osjećanja. Dok ljubav postoji i ispunjava nas kao osobe, mi treba da je uhvatimo i zadržimo koliko god je to moguće. Jer ljubav je kao staklo, ako je uhvatimo previše čvrsto ili nesigurno, ona će se slomiti. Iako najviše bole riječi koje prešutimo, nikada ne smijemo reći nešto samo zato što smatramo da u tom trenutku postoji potreba da se nešto kaže. Riječi koje imaju tako složenu unutrašnju strukturu kao što su "volim te" imaju ogroman značaj i vrijednost, ali samo onda kada ih izgovori naše srce, umjesto nas samih. Kada ove riječi postanu navika, u isto vrijeme to postaje i ljubav. I ne znam kako i zašto u naviku smo zalutali... ljubav je potpuna apstrakcija, a prije svega je nepredvidljiva i nikad ne znamo šta donosi, a šta ostavlja iza sebe kada polahko, nečujno i tiho spakuje kofer i ode. Samo tako, čak i bez pozdrava.

Ljubav je lijepa samo u očima lijepih. Kada dva srca započnu borbu kao jedno ona su spremna da se bore zajedničkim snagama do kraja, do posljednje kapi svoje krvi. Borba u ime ljubavi je najljepši oblik borbe, a kao takav i jedini prihvatljiv. Nekada ljubav zarad sreće poprimi tako široke razmjere da se može smatrati i ratom. U ljubavi i ratu je dozvoljeno sve.

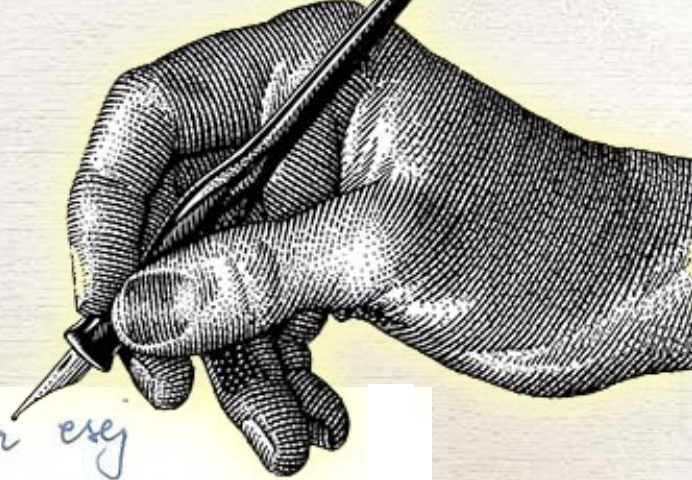

Hamza Agić, Ia

LIK IZ PROLAZA ME VRATIO U PROŠLOST

Prolazim dugim šetalištem čije popločane staze čine savršeni crno-sivi mozaik. Splet sive i crne boje, ukrašen starim kestenovima i neboderima koji kao da žele dohvatiti oblake, vodi me naprijed bez ikakvog cilja. Taj savršeni redosljed povremeno prekine poneka blijedozelena klupa po kojoj natpisi zaljubljenih tiho šapuću najljepše stihove izazvane ptičijom muzikom. Na jednoj od tih klupa sjedio je starac i mrvicama staroga hljeba hranio je golubove. Mršavi sjedokosi čovjek samo na trenutak uperi pogled prema meni, pa kao da ništa ne opazi, ponovo se okrenu svojim golubovima. Učini mi se da vidjeh svoga djeda, i pomalo iznenađen zastadoh, čudeći se što mi se ne nasmiješi. Bio je to veoma visok čovjek koščatog lica. Velike šake, koje su pravile tako male mrvice, odavale su surovost života s kojim se, eto, još uvijek gordo nosio. Blago pogurena mu leđa nježno je grlio sivi džemper, ispod kojeg je nekako stidljivo provirivala bijela košulja, bjelja čak i od njegove kose. Džemper je većim dijelom prekrivao njegove crne hlače, pa su mu noge izgledale kraće, nego što stvarno jesu. Opet na trenutak okrenu glavu prema meni, pa kao da je pročitao moja razmišljanja, blago se nasmiješi. Taj me smijesak vrati u stvarnost, pa malo dalje predoh preko pruge koja odavno ne služi svojoj namjeni i produžih stazom koja je vodila do obližnjeg groblja. Ne znam koliko sam dugo ostao na groblju, ali znam da je sunce već bilo na zalasku kada mi je mobitel zazvonio. To je bio znak da se moram vratiti svojim obavezama. Na povratku ne vidjeh starca, a ni njegove golubove. Te sam ga noći nekoliko puta sanjao.

Sabaheta Hadžiauidić, IIb

- 2. mjesto za esej

KAKO NASTAJU REMEK-DJELA

Za početak, duboko udahni. Izdahni. Ponovo. Nevjerovatno kako dva jednostavna, tako ritmična pokreta oslobađaju. Ako si sada dovoljno opušten, počni vizualizirati svoje potencijalno remek-djelo. A ako misliš da će ti pomoći u pronalaženju inspiracije, stavi i beretku. Pusti u vanjski svijet pariškog slikara u tebi, što će znatljivo hvata note i melodije ponoći u Parizu pa luta kistom po nepreglednoj bjelini platna. *Trés chic*. Nemoj paliti cigaretu ma kako primamljiva bila – dim prlja čistoću emocije, a najzad i čistoću poruke koju želiš odaslati u ovaj mali kosmos. Uzmi kist. Zagledaj se u bjelinu pred sobom. Vidiš li? Još ne, naravno. Ali ne brini, naslikati dušu nije isto što i nacrtati naivnu kućicu u preriji. Toga si svjestan, duša je ipak za mrvu komplikovanija od toga. Umoči kist u boju i još jednom udahni, za sreću. Polako, sve će biti uredu. Možeš ti to.

Čežnja. Radost. Osmijeh. Smijeh. Mrva taštine. Plemenitost. Sve ih poveži u harmoniju bojom lavande, bojom smiraja u usamljenim sutonima juga. Ako ne odgovara, posluži se starim trikom majstora zanata. Pomiješaj ljubav i tugu, stopit će se u usnulu ljubicu. Nije loše za početak, zar ne? Zahvalnost. Istina. Iskrenost. Empatija. Naravno da možeš nizati svijetle boje, ali pazi da ne pretjeraš. Nanesi malo sebičnosti, ali samo kap, tek toliko da uravnotežiš igru svjetla i tame. Hrabrost. Rodoljublje. Poštenje. Maštarije koje skrivaš od znatiželjnika. Okrutnost preskoči – pretamna boja. Ukoliko je staviš previše, nema tog pokajanja kojim je možeš posvijetliti. Odanost. Vjera. Misli koje ti bruje u glavi sekundu prije nego zaspiš. Skrivene poruke koje ti šalje srce. Slika postaje zaigrana i lepršava – poput Zemlje čuda. A šta je drugo duša osim čudo? Kreativnost. Elan. Velikodušnost. Sreća. Dobar izbor boja; sve se savršeno nadopunjuju. Stani malo... nešto nedostaje. Možda zelena? Ne bilo koja, ovdje će se uklopiti tamna zelena, močvarno zelena. Kistom samo dodirni strah i lagano obrubi sreću. Ne! Previše zelene! Ovo će biti teško ispraviti. Prekrij sve tankim slojem žute da dobiješ skoro pa sedefast odsjaj površine. Bolje. Vidiš – malo nade doista napravi veliku razliku. Ponos. Snaga. Neiskvarenost, no ne bilo kakva. Dječija neiskvarenost. Mogao bi se još igrati nijansama i sjenama, slojevito stavljati tamno pa svijetlo... ima li svrhe? Sve što je dobro treba prekinuti kad je najljepše. Tako će ti bar reći drevni mudraci i moderni filozofi. Za kraj rubove osjenči strpljenjem i odloži kist. Završeno je.

Ne diraj ništa više. Ostavi sliku da se boje mogu osušiti. Poslije možeš pogledati ponovo ako ti je volja. Zagledat ćeš se u ljepotu pred sobom, ali nećeš tražiti greške. Grešaka nema. Priznat ćeš samome sebi da nije bilo toliko teško. Shvatit ćeš da si uživao slikajući i otkrivajući ono što si već davno proglasio izgubljenim. Ono dobro u čovjeku – ono što nikad ne blijedi. Izići ćeš iz ateljea i nećeš se osvrćati. Pustit ćeš da slika sama priča svoju priču.

Lejla Džanko, IIIb

U potrazi za izgubljenim pričama

Gledam u prazan papir, i pitam se: zašto više ne mogu napisati ni slova?

Sve što tražim, dok mi oči nemirno prelaze preko gomile pretjerano koloritnih trenutaka, je trenutak inspiracije, grč koji će me natjerati da sjednem i pišem i udahnem život u nezaborav jednog trenutka.

Ali ne dolazi. Ljudi su blijedi i ništavni, a vrijeme samo istjecanje finog pijeska kroz staklene obline pješčanog sata. Promjena koja se podigla u meni poput plime je sa sobom odnijela sve, ne ostavljajući ni krhotine nekadašnje mene, da se za njih uhvatim. Novorođenim očima promatram svijet i teško da zapažam išta vrijedno divljenja. Svaka strast je prolazna, a san samo podsmijeh stvarnosti. Otupim misli i lelujam u ništavilu. Nikada više ljubavi, a manje prijatelja. Nikada moja nada nije bila nepostojanija, pomalo smiješna i vrijedna sažaljenja. Milila je iz Pandorine kutije koju sam ja iz rezignacije otvorila, i skoro pa je više nema. Dogorijeva kao cigareta zaboravljena u pepeljari nekog zabačenog kafića.

Nijemo posmatram svijet, i želim da ih pitam: zašto ste je ubili?

Zašto ste ubili Olgu, koja je željela iskreno da voli, koja je mogla najbezazlenije da ljubi? Kako vam ruka nije drhtala dok ste je nišani i ispražnjavali u nju šaržere metaka, bez milosti? S njom je umrlo i sve lijepo u meni. Vjera u ljude, mašta, snovi, ljubav. Don Kihot je poraženo odjahao u sumrak na svom sipljivom konju i klonula pogleda, a Sancho Pansa je ostao da svojim sitnim prepredenim očima gleda na svijet i da me uči kako da živim po njegovim pravilima. Sasiječe svaku misao i prije nego što stigne da poraste, a kamoli da da jalove plodove nadanja. Uzima sve s rezervom, i razmišlja kako da to iskoristi.

Pokušavam te pronaći, ali mi ne uspijeva. Želim da te pitam: zašto ti treba toliko dugo da se vratiš?

Nedostaješ mi. Više od svega mi nedostaje ono što sam bila prije tebe i s tobom. Mrzim odraz u ogledalu, mrzim hladne oči i bezizražajan osmijeh. Mijenjala bih ih za crvene oči i grč bola na licu. Nedostaje mi moja melanholija, koju ova nova ja raspršuje lepezom dok pleše flamenko. Na kraju shvatam da je s tobom nestala tuga, jedino lijepo mom životu. A bila je lijepa, jer joj razlog bijaše ljubav.

Na kraju, mogu samo da kažem: veseli klovnovi ne pišu dobre priče.

Praznina njihovih očiju je ono što ih čini strašnima. Zato ih se ljudi plaše, jer se pretvaraju da su tako sretni dok izvode jeftine trikove, a zapravo su neizlječivo, nepopravljivo slomljeni, u tolikoj mjeri da moraju da se smiju i nakaradno šminkaju kako bi bi to prekrili.

To sam ja. Ušminkani klovn, s lažnim osmijehom nacrtanim na licu.

Saša Jovljević, IVa

MASKA

Zakopčaj dušu i ne dozvoli nikome da prodre u njenu srž,
Nikome ne podari tu slast da od tvojih suza sebi oko vrata pravi bisernu ogrlicu.
Tvoje sirovo biće neka bude vidljivo samo tebi,
jer se samo ti možeš nositi sa stvarnom ružnoćom svoga bića.
Samo ti možeš nositi breme saznanja da je šarena maska koju svijet vidi,
zaista samo to, maska.

Dok si skrivena iza nje, sigurna si.
Niko neće saznati ništa o tvojim strahovima, željama, nadama i molitvama.
Niko te neće povrijediti.
Ostavi je, ona će sakriti sve tvoje nedostatke.

Još jedna tvoja odsvirana nota i bit ću spremna da odbacim masku sraslu sa kožom.

Ostat ćeš odbačena, povrijeđena, napuštena, tvoje pravo lice nije dovoljno dobro za svijet.

Marioneta si u rukama sudbine koja će ti, baš kada pomisliš da možeš dotaći zvijezde, pokazati da se zapravo nikada nisi pomjerila iz blatnjavog jezera u koje si ubačena rođenjem.

Ostavi masku na licu, luda djevojko!

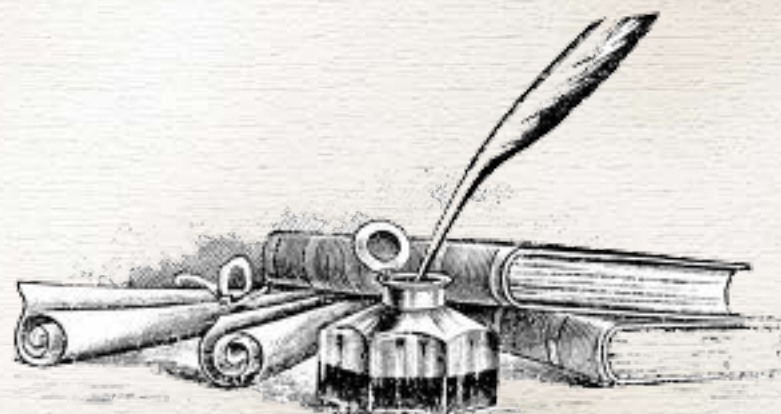
O Bože, on više tako jako da imam osjećaj kako mi njegove riječi režu meso kao oštrica mača.

No ovog puta ga neću slušati. Ne, maska mi je postala preteška.
Uz glasan tup, maska je pala na pod i polomila se u paramparčad.
Odgurnuvši i posljednji dio maske od sebe, ostala sam ogoljena pred svijetom.
Ranjiva.

Molim te, nemoj me tjerati da sastavljam komadiće maske, ako ti se stvarna ja ne svidim.

Nemoj me osuditi ako ti je maska bila draža, nje više nema.

A zidovi koji su me okruživali sada su postali prah.

Amila Pečanac, Ia

Srećo pogledaj

Srećo, pogledaj da i ja ovdje živim,
obavij me svojim plastom i pusti da oživim.

Daj predi prag ove duše,
daj ne dozvoli da snovi mi se ruše.

Okreni se i reci mi:
da li stvarno me ne vidiš?
Da l' je to magla?
Il' ko zna šta li je?
Nemoj me lagati da ništa nije.

I gdje naša ljubav sada stanuje,
gdje si kad gromovi tutnje i kiša lije?

Da l' si sretniji ako mene kraj tebe nema,
Ljubavi, znaš da bez tebe vječno snijeg je i zima.

Ma srećo pogledaj,
samo jedan pogled mi uputi,
ništa ne reci,
i dalje slobodno šuti.

Života dah polako se gubi kad
nisi kraj mene,
tad nema niko toplinu da
mi pruži, osim vlastite sjene.

Bebo, zar me stvarno ne vidiš?
Srećo, znam da me, budalo, voliš.

Srećo, okreni se, ovdje te čeka neko,
ti si moja ljubav,
bar tako si mi rekao.

Srećo, za sve oprosti mi,
i ja sam čovjek samo,
javi se, moja rano,
javi se gdje si i kamo.

Bez moga dragoga...
prazno je nebo,
tmurno je vrijeme,
postaje uvijek nebo olujno.

Pogledaj, srećo, na to nebo olujno...
I opet stvara se oluja,
nebo bez tebe nije ono nebo,
a i naše price odlete tad, daleko...

I na kraju, kao šlag, znaš da si mi isuviše drag.

Amila Delić, IIb

- 3. mjesto za prozu
DIVNA JE...

"Divna je!" reče uzvišeno glava mase pokazujući na sliku koja je stajala na vrhu planete.

"Divna je!" zaklikta masa, ne znajući šta gleda.

"Divna, zaista divna!" čuli su se povici, dok su se glave savijale u potvrdno da.

"Divno, divno!" gledajući u različitim smjerovima i kuckajući se laktovima ako bi neko gledao na desnu, a ne na lijevu stranu.

"Kako je samo divno!" govorili su.

"Tišina!" povika glava.

Hor slijepaca se utiša. Slika se poče previjati u drugi oblik, pokazujući njihove duše.

Glava pomisli kako je ružna slika zapravo, a neko iz hora, ne znajući šta glava misli, samoinicijativno povika: "Divna je, divna je!"

Poče se hor komešati i uskoro se čulo ponavljanje uglas.

"Tišina!" reče poglavica.

"Ova slika je ružna! Ružna! Ko je rekao da je divna, ko je rekao da je divna? Ko je prvi rekao da je divna?"

Slijepci se počeše gledati, svako pokazujući prstom na onoga do sebe, dok je dan najglasniji ne povika: "On je rekao, on je rekao", pokazujući prstom na jadnika koji je bio gluhonijem.

"On je rekao", povikaše svi, "on, on!"

"Sijecite mu glavu!" zapovijedi vođa mase.

"Sijecite mu glavu", prošu se po masi.

Odsijekoše nedužnom čovjeku glavu smješkajući se i likujući svojoj veličini.

"Slika je ružna!" reče poglavica.

"Slika je ružna, slika je ružna!" povika masa.

"Vi ste glupi i beskorisni!" reče poglavica. A masom se prošu bludni smijeh i govor: "Mi smo budale, mi smo budale."

"Slika je ogledalo", prošaputa dječak. "Slika je ogledalo." "Niko ga nije čuo."

Govor tijela – savjeti:

Kada je, pri rukovanju, dlan okrenut prema dolje, to odaje superiornost, nadmoć. Pružanje ruke dlanom okrenutim prema gore iskaz je pokornosti i podređenosti, dok rukovanje, pri kojem oba dlana ostaju u uspravnom položaju odaje ravnopravnost. U stisku i duljini držanja treba pronaći „zlatnu sredinu“.

Sjedite uspravno i hodajte uspravno. Ovakav položaj tijela odaje samopouzdanje, dominantnost, energiju i entuzijazam.

Gledajte osobu s kojom razgovarate u oči. Ne treba buljiti, ali direktan kontakt očima govori o iskrenosti vaših odgovora, te zainteresovanosti za razgovor. Neprirodno rijetko treptanje očima, pogled koji fiksira, stopala ravno položena na tlo te napeto uspravno tijelo tipični su znakovi „slušača“ koji pokušava odglumiti pažljivo slušanje.

Općenito, mi se primičemo osobama i stvarima koje nam se sviđaju i odmičemo se od onoga što nam se ne sviđa. Dakle, svi neverbalni znakovi koji nas primiču, naginju ili otvaraju prema drugoj osobi predstavljaju pozitivne osjećaje, te odaju dojam aktivnog slušanja. To uključuje kontakt očima, naginjanje prema drugoj osobi, osmijeh, dodir.

Ton kojim komunicirate uveliko određuje značaj izgovorenog. Na pitanja odgovarajte jasno i glasno, ali naravno ne i preglasno.

Položaj kada je lijeva ruka položena preko desne s dlanovima okrenutim prema dolje, odaje aktivno slušanje. Međutim, ako je desna ruka postavljena preko lijeve, osoba se vjerojatno ne slaže s nekom vašom izjavom i čeka priliku da vas prekine. Osoba koja sjedi s prekrštenim rukama i nogama pokazuje svojim držanjem udaljenost, te odbrambeni stav i sumnjičavost.

Osmjeh ne košta ništa, a djeluje čudesno! Odaje otvorenost i samouvjerenost, te je najljepši ukras svake osobe

Govor tijela	Značenje
Odlučan, uspravan hod	Samouvjerenost
Stajanje s rukama na kukovima	Spremnost, agresivnost
Sjedenje s raširenim nogama	Otvorenost, opuštenost
Ruke prekržiene na grudima	Obrambeni stav
Hodanje sa rukama u džepovima, spušenih ramena	Malodušnost, utučenost
Ruka na obrazu	Procjena, razmišljanje
Dodirivanje ili lagano trljanje nosa	Odbijanje, sumnja, laganje
Trljanje oka	Sumnja, nevjerica
Ruke sklopljene na leđima	Ljutnja, frustracija, strah
Prekriženi članci na nogama	Strah
Glava među rukama, oči prema dolje	Dosada
Trljanje ruku	Iščekivanje
Sjedenje sa rukama prekrštenim iza glave, prekrštenih nogu	Samouvjerenost, superiornost
Otvoreni dlan	Iskrenost, otvorenost, nevinost
Štipkanje vrha nosa, oči zatvorene	Negativna procjena
Lupkanje prstima	Nestrpljivost
Spajanje vrhova prstiju	Autoritativnost
Glađenje ili igranje s kosom	Nedostatak samopouzdanja, nesigurnost
Nagnuta glava	Zanimanje, interes
Češkanje brade	Donošenje odluke
Pogled prema dolje, lice okrenuto	Nevjerica
Grickanje noktiju	Nesigurnost, nervoza
Povlačenje ili češkanje uha	Neodlučnost

